Է· ՏԱՐԻ 1924 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 8 ՄԱՐԳԱՅ 4382 — Հ·Տ· 14 ՅՈՒՆԻՍ 1890 — Ն·Տ· 26 ՅՈՒՆԻՍ 1890 — ՀԻՃՐ· 10 ԶԻԼԳԱՏԷ 1307 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ՏԻ ԻՋԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آروولك غزتەسی اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար Տարեկան գներեն ադրամ	160
» » Վեցամսեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Դուրս Հասարակ » Տարեկան » »	200
» » Վեցամսեայ » »	100
Օտար երկիրներու տարեկան գրանց	56
» » Վեցամսեայ »	28

Դուրս զրկուած լրագրոց համար մեր ծախքը Տիրոջութեան վրայ է Խմբագրութեան զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 14 ՅՈՒՆԻՍ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱ, ԳԵՐՄԱՆԻԱ, ՖՐԱՆՍԱ

Օրուան խնդիրը Զանզիպարի խնդիրն է, Արեւմտեան Եւրոպոյ համար։ Ֆրանսական մամուլը խստիւ կը քննադատէ Անգլիոյ ընթացքն, և «Նենգամիտ Ալպիոն» այս անգամ ստուգիւ անարդարանալի նենգամտութեամբ վարուած կը թուի Ֆրանսացւոց հետ։ Գերմանիոյ հետ կնքած դաշնագրով, Անգլիա իւր թեւարկութիւն հաստատեց «Զանզիպարի վհատպետին երկրաց վրայ, ի միասին առեալ Զանզիպար և Քէվպա կղզիները»։ Ֆրանսացիք կ'ըսեն թէ Անգլիա իրաւունք չունէր այսպիսի թեւարկութիւն մը հաստատելու։ 1862 մարտ 10ին ի դիմաց Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ· է· Թուվընէլ և ի դիմաց Անգլիոյ՝ դեսպան Լորտ Քոուլի հետեւեալ պայմանագիրը կնքած էին.

«Վեհ· Կայսրն Ֆրանսացւոց և Վեհ· Թագուհին Մեծի Բրիտանիոյ եւ Իռլանդայի, Մասքատի վհատպետին և Զանզիպարի վհատպետին անկախութիւնը պահպանելու կամեւորութիւնն ի նկատ առնելով, պատշաճ դատեցին փոխադարձապէս խոստանալ միմեանց՝ յարգել այս երկուց իշխանաց անկախութիւն։ Հետեւապէս, ստորագրեալքս կը յայտարարենք թէ Նոցին վեհափառութիւնք այս մտօք յանձնառու եղած են։»

«Անգլիացի նախարար պէտք է լինել՝ այս յայտարարութեան մէջէն փախուստի ճամբայ դտնելով Զանզիպարի վրայ բրիտանեան թեւարկութիւն հաստատելու համար,» կ'ըսէ Ֆրանսական լրագիր մը։

Գերմանիա եւս հաւանած էր այս յայտարարութեան, խոստանալով յարգել Զանզիպարի անկախութիւնը։ Այս կը ծանուցանէ Լորտ Լանսի կողմէ 1886 Նոյմ· 27ին առ Պ· տը Ֆրէսինէ ներկայացեալ ծանուցագիր մը։ Գերմանիոյ կողմէ տրուած հաւանութիւնը Պ· տը Ֆրէսինէ 1886ին դեկտ· 8 թուականիր պաշտօնագրով մը կը հաստատէ։

Ֆէլ-ը կը գրէ· «Թէ Զօր· Քափրիվի, աւելի զօրագնդոց հրամայելու վարժ քան դաշնագրեր կնքելու; 1862ի և 1886ի պայմանագրութեանց վրայ տեղեկութիւն չունենայ, ասոր բան չենք կրնար ըսել։ Բայց Լորտ Սալզպըրի, ո՛չ նուազ խորամանկ քան խուլ այն դիւանագէտն (*), չի կրնար տգիտութիւն կեղծել։ Ուրեմն, 1862ի դաշնագիրն, որ 1886ին վաւերական էր, 1890ին փճացած կը համարի։ Զափազանց անգլիական բան մը պիտի լինի այս ընթացք, որ եթէ յաջողեցաւ յեգիպտոս՝ մեր (Ֆրանսայի) սիալ քաղաքականութեան շնորհիւ, բայց պիտի չյաջողի Զանզիպարի մէջ։»

Ֆէլ-ը՝ խոշոր խօսքերը կ'երեւի թէ իրեն պիտի մնան։ Առանց կանխաւ բան մ'ըսելու Ֆրանսայի, Անգլիա կը համաձայնի Գերմանիոյ հետ, և իւր թեւարկութեան ներքեւ կ'առնու Հնդկային Ովկէանու այս կարեւորագոյն գիրքը, Զանզիպար, իւր հարուստ երկիրներով, որք չահագործութեան նոր դաշտեր կը բանան Անգլիացւոց առջեւ։ Եւ Լորտ Սալզպըրի ա՛նքան ճարտարութեամբ կը վարէ գործն որ ահա կը յաջողի գոհացնել Ֆրանսան եւս, տակաւին չգիտենք ի՞նչպիսի բացատրութեամբք, բայց վերջապէս այն կարգի բացատրութեամբք զոր Թա «գոհացուցիչ» կը նկատէ։ Ուզածդ ընելէն ետքը վայելուչ խօսք մը — «բացատրութիւն» մը — գտնել ինքզինքդ արդարացնելու համար, ո՛չ ապաքէն ա՛յս իսկ է դիւանագիտութեան ուղն ու ծուծն։

Անժխտելի է Լորտ Սալզպըրիի ճարտարութիւնը Գերմանիոյ հետ դաշնագիր մը դրած ին մէջ։ Վերջին օրերս ներքինեւորհրդարանական խնդրոյ մասին պահպանողական նախարարութեան դիրքը շատ տկարացած կը թուէր։ բայց այս քաղաքական յաջողութեամբ նոր ոյժ մը կ'առնու։ Պ· Սթէնլի, մեծահամբաւ ուղեւորութենէ մը ետքն Անգլիա վերադարձած, հրաշունչ ատենաբանութեամբք մատնանիշ կ'ընէր Գերմանաց երկրակալութիւններն, և անգլիական կառավարութեան թոյլ ընթացքը կը պախարակէր։ Փարիզի լրագիրք, և մասնաւորապէս Ֆէլ-ը, կը գուշակէին թէ Պ· Սթէնլիի այս ատենաբանութիւնք մահացու հարուած պիտի լինին Լորտ Սալզպըրիի նախարարութեան դէմ։

Բայց Գերմանիոյ հետ կնքեալ դաշնագրոյն հրատարակման հետեւեալ օրն իսկ, նոյն ինքն Պ· Սթէնլի ատենաբանութեամբ մը հռչակեց թէ Լորտ Սալզպըրի չատ լաւ պաշտպանած է Անգլիոյ շահերն, 500 հազար քառակուսի մղոն հող աւելցնելով անգլիական ստացուածոց վրայ, և թէ Գերմանիա Արեւելեան Ափրիկէի մէջ կարեւոր զիջումներ ըրած է Անգլիոյ։ Ցօրէ անտի Պ· Սթէնլի չի դադրիր Լորտ Սալզպըրիի գովեստ ընելէ։ Շատ միամտութիւն ցուցած կը լինին Փարիզեան լրագրապետք եթէ տակաւին կարծեն թէ քիչ օրէն խոստառակութեամբ պիտի իյնայ Լորտ Սալզպըրիի նախարարութիւնը։

(*)· Ֆէլ-ը կը սխալի։ Լորտ Սալզպըրի խուլ չէ։ Արտաքին գործոց խուլ նախարար մ'ունենայ Անգլիա, բայց պահպանողական նախարարապետը չէր, այլ Լորտ Կրանվիլ։ Իւր խլութիւն արգելք չէ սակայն որ Լորտ Կրանվիլ Լորտերու ժողովոյն մէջ շատ մօտէն կ'ունկնդրէ Լորտ Սալզպըրիի ատենաբանութեանց, և անմիջապէս կը պատասխանէ, իրեն յատուկ շատ հանճարեղ և զուարճալի ոճով մը։

Արեւելեան Ափրիկէի մասին իւր բանակցութեանց մէջ, Գերմանիա սա սկզբունքը դրաւ թէ «անտէր երկրաց մասին, ծովեզրն որո՛ւ կը վերաբերի, ծովեզրին ներսի կամ ետեւի երկիրն եւս նոյն ցերութեան պէտք է վերաբերի»։ Այսինքն՝ քանի որ Զանզիպար կղզւոյն դիմացի ծովեզրն ամբողջովին Գերմանիոյ ձեռքը կը դրուի, նոյն ծովեզրէն մինչեւ Բոնկոյի Պետութիւնը տարածուող անհուն ընդարձակութեամբ երկիրք ամբողջովին Գերմանիոյ պէտք է վերագրուին, քանի որ եւրոպեան կազմակերպեալ գաղթականութիւն մը դեռ եւս չէ հաստատուած այն երկրաց մէջ։

Այսպիսի վարդապետութիւն մը Փորթուկալ ի մէջ կը բերէր Անգլիոյ հետ իւր վէճին առթիւ, Մոզամպիքի և Շիրէի խնդրոյն մէջ· բայց Անգլիա, իւր գործակալներուն ժամանակաւ ինչ ինչ ընիկ ցեղերու հետ հաստատած յարաբերութեանց վրայ կրթնելով, որք չատ զօրաւոր յենարան մը չէին կացուցաներ սակայն, մերժեց Փորթուկալի պահանջումն, և իւրացուց հողերը որք Փորթուկալներուն սեփական ծովեզրին ճշդիւ ետեւի կամներսի կողմը կը գտնուին։

Գերմանիա առաւել ազդուապէս պնդեց նոյն վարդապետութեան վրայ, որուն նուիրագործում մ'ալ տուաւ՝ գերմանական բարգութեանց դիւրութեան շնորհիւ՝ նոր և յարմար անուն մը դնելով նոր վարդապետութեան, Hinterland, «ներսի», կամ «ետեւի» երկիր։ Լորտ Սալզպըրի ինչ ինչ վերապահութեամբք ընդունեց այս վարդապետութիւն, որուն համեմատ Արեւելեան Ափրիկէ Գերմանիոյ թողեալ երկիրք գերմանական ծովեզրին ճշդիւ ետեւը գտնուող մասերն են, մինչ անգլիական ստացուածք այս գերմանական ստացուածոց հիւսիսային և հարաւային կողմերուն վրայ կը գտնուին առաւելապէս։

Դաղթային խնդրոյ մէջ յաճախ պիտի լսենք այս նոր վարդապետութեան խօսքը։

ՊՈԼԻՍԱՐԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԻՔ

Պ· Սթամպուլով, իւր որդւոյն մը կրտութեան ներկայ գտնուելէն ետք, Սոֆիայէ ճամբայ ելաւ՝ իշխանապետութեան դիմաւոր քաղաքներն արշաւելու, առաջիկայ ընտրութեանց առթիւ բանախօսութիւններ ընելու և կառավարութեան երեսփոխանական յաղթութիւնն ապահովելու նպատակաւ։ Նոյն նպատակաւ Ազգային ժողովոյ կամ Սոպրանյէի ատենապետ Պ· Թոնչեվ ալ Արեւելեան Ռումելիի մէջ պտոյտ մը սկսաւ կատարել։ Որովհետեւ առաջիկայ Սոպրանյէի կազմութեան բացառիկ կարեւորութիւն կ'ընծայուի, կառավարութիւնն իւր յաջողութիւնն ապահովելու համար միջոց չի խնայեր ընաւ։

—Հակապուլկար թերթ մը կ'իմանայ թէ Ռուսճուքի պահապան զօրքը քաղաքէն դուրս բանակած է, և կառավարութիւնը նոյն զօրաց արգիլած է ո՛և է հաղորդակցութիւն քաղաքին և բնակչաց հետ։ Քաղաքէն դուրս շուկայ մը հաստատուած է զօրաց պարենաւորման համար, և ապայից ալ արգիլուած է նամակ դրել ի քաղաք, կամ նամակ ընդունիլ քաղաքէն։

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Զուիցերիոյ Դաշնակցային Խորհրդարանն հաստատեց գործաւորաց համար պարտաւորիչ ապահովագրութիւն ընդդէմ հիւանդութեան և արկածից։ Այս ապահովագրութեան կազմակերպութեան համար կէս միլիոն ֆր· ծախք արտօնուեցաւ, և տարեկան 600,000 ֆր· մատակարարութեան համար։ Երկրագործութեան նախարարը պաշտպանեց այս դրութիւն, ըսելով թէ «պետական ընկերվարութիւնը» միակ գործական միջոցն է գործաւոր դասուց վիճակին բարւոքման համար։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Պերլէնէ Թաղաթ շատ երկիւղալի լեզուաւ մը կը խօսի գերմանական արժեթղթոց վերջին օրերս կրած անկման վրայ։ Այս անկումէ, կ'ըսէ, շատ անպատա նչան մ'է, և ժամանակ է պէտք եղած միջոցները ձեռք առնուլ որպէս զի գերմանական թղթոց գներն յանկարծակի չիջնան։

Ի ՓԱՐԻԶ

Զերբակալուած Ռուսերէն Պերթիշեւսքի եւս անպարտ արձակեցաւ, և կ'ըսուի թէ այսօր վաղը կ'արձակուին նաեւ Ցէմնքի և մանաւանդ Մէնտէլսոն, հրեայ գործիչն, որոյ ձերբակալման առթիւ ռուս լրագրքը միահամուռ գրեցին թէ Ռուսիոյ Հրեայք կատարի յեղափոխականներ կը դառնան, և այս կերպիւ կը վնասեն Ռուսիոյ։ Հետաքրքրաշարժ բան կը լինէր եթէ ձերբակալուած Ռուսաց ամենքն ալ արձակուէին, բաւական փաստեր չգտնուելուն պատճառաւ։ Բայց կ'երեւի թէ դոնէ մէկ քանին պիտի դատուին հրապարակաւ։

—Առաջիկայ չաբաթ օր ի Նանսի տեղի պիտի ունենայ բացման հանդէսն Ժանն ա'Արքի մէկնոր արձանին։ Ֆրանսացի դիւցազնուհին եւս քան զեւս սիրելի և պաշտելի կը դառնայ իւր հայրենակցաց, նոյն իսկ թերահաւատներուն և անկրօններուն, որք սակայն հայրենասիրութիւնը չեն ուրանար։

—Գիտէ՞ք ո՛վ չահեցաւ Փանամայի վերջին վիճակահանութեան մեծագոյն պարգեւն (250 000 ֆր·)։—Ի Փարիզ, Օպէ փողոց, գրավաճառի մը ծառայն, որ անցեալ նեղը նեղը մնալով, իւր բոլոր թուղթերը ծախեց, բայց ծախելէն յառաջ, իւր եւ գալիկն բանալը փորձելու համար, թուղթերուն ծարն իւր եռամեայ փոքրիկ աղջկան առջեւ դրաւ, և ըսաւ որ անոնց մէջէն մէկ հատը քաշէ հանէ։ Մնացեալք ծախուեցան։ Աղջկան քաշած թիւը պահուեցաւ, և այն էր որ 250.000 ֆր·ը շահեցաւ։

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Աւստրիոյ կայսերական գերդաստանին մէջ սրտաշարժ սովորութիւն մը կայ։ Երբ իշխանուհի մը կարգուելու վրայ է, այն անձինք որ զինք խնամած են իւր առաջին մանկութեան մէջ, իրեն նուէր կը բերեն իւր մանկութեան յիշատակները,—խաղալիկներ, հագուստի կտորներ, որք խնամով կը պահուին նոյն նպատակաւ։ Մարիա Վալէրիա արշիդքսուհւոյն դայեակը Մատայէ (Հունգարիա) Վիեննա գնաց, անոր նուիրելու առաջին անգամ հագած զոյգ մը փոքրիկ կոշիկը։

—Վերջին օրերս սատիկ փոթորիկներ պատահեցան ի Հունգարիա, ուր տեղ տեղ այնքան ցուրտ էր օդն որ ձիւն անգամ տեղաց։ Այս պատճառաւ գայլերու վհտմակներ երեւցան ի Կալիչիա, և ծանր վնասներ պատճառեցին։ Խումբ խումբ գիւղացիներ ճամբայ ելան այն գազանները բնաջինջ ընելու։

ՁԱԿԱՏԱՊԱՐՏ ԵԳԻՊՏԱՑՈՐՆԵՆ ԵՒ ՁԱԿՆԴԵՂԻ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

ՑԱՂԹՈՒԹԻՒՆ ՁԱԿՆԴԵՂԻ

Ինչպէս Հեռագրերը ծանուցին, Ֆրանսայի Երեսփ· Ժողովին եգիպտացորենի վրայ ծանր մաքսեր դրաւ։ Վիճաբանութեանց ընթացքէն երեւցաւ թէ մաքսերու այս բարձրացումը պահանջողներու գլխաւոր նպատակն էր ճակնդեղի պաշտպանութիւնը Ֆրանսայի մէջ։ Թէ՛ ճակնդեղն, թէ փաթաթէսէն և թէ եգիպտացորենէն ալքոհոլ կը հանուի։ Մինչեւ մեր ժամանակներս, ճակնդեղէն և փաթաթեսէն միայն ալքոհոլ կը հանուէր։ Բայց վերջերս փորձով ստուգուեցաւ թէ եգիպտացորենն աւելի զօրաւոր ալքոհոլ կուտայ։ Ուստի, մրցումի մը սկսաւ ճակնդեղի զտարանաց և եգիպտացորենի զտարանաց միջեւ։ Երկար պայքարէ մը ետքն, առաջինը յաղթող ելան։ Խնդրոյն զուարճալի կողմն այն է որ ճակնդեղի գործարանապետք խելոք եղիպտացորենին վրայ յարձակեցան յանուն «տառապեալ երկրագործութեան»։ Ֆրանսական երկրագործութիւնն օտար երկրագործութեան մրցման դէմ պաշտպանելու համար զանազան արմատաց վրայ ծանր մաքսեր դրուած են։ Մինչեւ մէկ ատիճան ինքնապաշտպանութեան գործ էր այս, թէեւ այն պատճառաւ հայն և այլ ամէն ուտեստք մեծագանակ սուղցան Ֆրանսայի մէջ։ Բայց ճակնդեղի արտադրիչներուն և զտիչներուն յարձակումն եգիպտացորենի դէմ՝ Ֆրանսայի հիւսիսային մասին կախեր էր հարաւային մասին դէմ, որ որթալուիճէն (ֆիլոքսերա) ծանրապէս վնասեալ և իւր այգիները կորուսած, ձեռնարկած էր եգիպտացորենի հնորհիւ դուրս և հաւեղէն պահել, բազմացնել և վաճառել։ Բայց եգիպտացորենով եթէ եղներ, կովեր, խոզեր և հաւեր կը սնանին, եգիպտացորենով նաեւ ալքոհոլ կը չինուի, որ ծանրապէս կը մրցի հիւսիսային գաւառաց արտադրած ճակնդեղի ալքոհոլին դէմ։ Ճակնդեղի հարուստ դործարանատերք խելոք երկրագործներու հագուստն հագան երեսփ· Ժողովոյն մէջ, և ճակնդեղի մշակներուն շահերը պաշտպանելու յանձնառութեամբ, ծանր հարուած մը տուին օտար երկիրներէն եղիպտացորեն դնող Ֆրանսացի դուրարարիներուն։ Հիւսիսային գաւառաց ներկայացուցիչը, աւելի գործն, աւելի հարուստ, աւելի բազմաթիւ, խորհրդարանին մէջ աւելի զօրաւոր երեւցան քան հարաւային գաւառաց ներկայացուցիչը։ Փարիզի գլխաւոր լրագիրք կը պախարակեն երեսփոխանութեան այս միակողմանի վճիռը։

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐՔ

Թուղթի կտոր մը ամենէն շատն օրշուկ հարստութիւն կրնայ ներկայացնել։ Մինչեւ ցայսօր սխալմամբ կը կարծուէր թէ ամերիկացի միլիառատէր Պ· Վանտերպիլթի քաշած 700 հազար անգլ· ոսկւոյ փոխանակագիրն ամենէն մեծաքանակ փոխանակագիրն էր։ Բայց այս օրերս Հնդկաստանի երկաթուղեաց ընկերութիւնն 1.250.000 անգլ· ոսկւոյ փոխանակագիր մը դրկեց ի Լոնտոն։ Ցայսմայր քաշուած մեծագոյն փոխանակագիրը, սակայն, դարձեալ Ամերիկայի մէջ քաշուած է, և այն ալ 1883ին, երբ Փենսիլվանիոյ երկաթուղւոյ ընկերութիւնն 15 միլիոն տոլարի կամ երեք միլիոն անգլ· ոսկւոյ փոխանակագիր մը քաշեց վճարելի Ֆիլատ, Փիլատի և Ընկերութեան, ի վճարում Ֆիլատէլֆիոյ, Ուիլմինկթընի և Պալթիմոռի երկաթուղեաց պարտատոմսերուն։ Թուղթի կտո՞ր մը որ երեք միլիոն անգլ· ոսկի արժէ։

ՀՆՏԱՀՏ Ի ՍՊԱՆԻԱ

Մարիտէ կը հեռագրուի թէ Սպանիոյ արեւելեան կողմն եւս քան զեւս տագնապալի լուրեր կ'առնուին, բայց հիւսիսային կողմն, այսինքն Պասքեան նահանգն, Արագոնն, Նավառայէն, Պիսքայէն հնտախտի դէպք չի ծանուցուիր։ Հանրային առողջութիւնը լաւ է այն կողմեր ուր հնտախտ չկայ։

Քրիստինէ թագուհին ամեն օր հեռագրաւ տեղեկութիւն կ'առնու Վալենցիոյ կուսակալէն, և օգնութիւն կը դրկէ արկածելոց, որք աւելի թշուառութեան զոհ կ'երթան քան հնտախտի կամ այլ համաճարակ հիւանդութեան։ Հնձոց անյայտողութիւն, ժողովրդեան ազքատութիւն, տրոց ծանրութիւն, առողջապահական միջոցներու բացարձակ անգոյութիւն և հետեւապէս աղտոտութիւն և գարշահոտութիւն հնտախտի ճշմարիտ վառարան մը յառաջ բերած են ի Ռուկաթ և շրջակայ գիւղերէից մէջ։

ՀԷԼԻԿՈՆԱՆՑ

Հէլիկոնանէն հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ բովանդակ կղզեանակ ժողովրդեան ներկայութեամբ դիրնկ մը տեղի ունեցած է, որով բողոքուած է կղզւոյն Գերմանիոյ թողման դէմ։ Կղզւոյն կառավարիչն, որ այս օրերս Լոնտոնէ վերադարձաւ, թիդանոթաց արձակմամբ, Նեպչէ՝ Թաբուհին, Նեպչէ՝ Ռեբէլ-ադաղակներով և բրիտանեան ազգային երգովն ընդունուած է։ Նէլէ՛, Բէլ-պանէ, Նէլէ՛ ծովերուն Լէյլ։ Մէրիդին որոշած է բողոքոյ հանրագիր մը

—) 27 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՕԳԴԱՎ ՓԷՕՅԷ

ԱՆԴԱՄ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻՈՅ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԵՏԻ ՊԱՏԻՒ

Մնաց որ, Բիէռրոն հրաժարած էր իր նախկին յարաբերութեանց մեծ մասնեներեն երբեմն երբեմն կը տեսնուէր տակաւին ընկերութեանց մէջ, և դեկտեմբեր ամսուն մէջտեղուանքը կը գտնենք զինքը Մարիան տը լա Դէէյեատի սղտիկ սրահին մէջ։ Իրաւ է որ բոլորովին բացառիկ պարագայի մը համար եկած էր,—օրիորդ տը Լա Դրէէյեատը շնորհաւորելու իր ամուսնութեան առթիւ։ Որովհետեւ այդ սիրուն աղջիկը կ'ամուսնանայ։ Կ'ամուսնանայ պառոն Ժիւլ Կրէպի հետ, որդի Կրէպ եղբարց սեղանաւորական տան,— արդէն իր հօրմէն ժառանգած տասներկու միլիոն ֆրանք և օրինաւոր ժառանգորդ իր հօրեղբօրը։

Այն վայրկենին ուր Բիէռրոն տունէն ներս կը մտնէ, տիկին տը Լա Դէէյեատ, շատ զգաղկոտ և թեւերը թանկագին տուփերով բեռնաւորեալ, դուրս ելլելու վրայ է· կը խնդրէ մարքիզէն որ ներում շնորհէ իրեն եթէ զինքը միայնակ կը թողու իր աղջկան և Միս Էվայի հետ, բայց Պուլվարի ճերմակեղինաց մեծ վաճառատան մէջ կ'սպասեն իրեն։

Եթէ ատենօք Բիէռրոն իր հաշուոյն չէ գնահատած օրիորդ տը Լա Դէէյեատն ամուսնութեան տեսակէտով, ուրիշ տեսակէտներով հետաքրքրութեան շատ արժանի դատած է զայն, և ժամանակ առ ժամանակ կը մշակէ իր յարաբերութիւնն անոր հետ, իրը ապագային մէջ կարեւոր մէկը։

—Օրիորդ, ըսաւ նստելով, կասկածելի լրջութեան չեշտով մը, թոյլ տուէք ինձ ամէնէն անկեղծ շնորհաւորութիւններս յայտնել ձեզ··· Իմ երիտասարդ և լաւ բարեկամներէս միոյն հետ կ'ամուսնանաք, կատարեալ աղնուական մարդ մը և գերընտիր տղայ մը, զոր ուզածնիդ պիտի կրնաք ընել։

—Ձեմ գիտեր, պատասխանեց Մարիան իր ծաղրածու աչուքներովը չեչտակի նայելով անոր, չեմ գիտեր թէ ըսածնուդ չափ օրինակելի վարմունք ունի՞, բայց ամէն պարագայի մէջ օրինակ մը կուտայ ձեզի որուն հետեւելու էք··· բոլոր հաշիւները կը փակէ։

—Դժբաղդաբար, օրիորդ, ամէն ոք այդչափ գեղեցիկ առիթ մը չգտներ։

—Եւ ուշադրութիւն ըրէք, շարունակեց Մարիան, որ ձեզմէ մէկ քանի տարու աւելի երիտասարդ է···

—Այո· բայց ե՛ս, օրիորդ, չա՛տ երիտասարդ եմ իմ տարիքիս համար։

—Այդպէս կ'ըսեն։

—Կատարելապէս իրաւունք ունին··· Մինչդեռ նա, Ժիւլը, չատ հանդարտ է իր տարիքին համեմատ։

—Մեծապէս գոհ եմ, պատասխանեց Մարիան, եւ իր վրայ չէիք կրնար ադկից լաւագոյն գովեստ մը տալ ինծի։ Ես իսկ այնչափ քաղաքարդ, հանդարտ և զգայուն եմ, որ շատ կրկոտ ամուսին մը անհունապէս անհամայ պիտի ըլլար ինծի։

—Ես ալ երկար ատենէ ի վեր համոզուած եմ այդ բանին, օրիորդ, եւ այնչափ որ կանխաւ իմաց տուած եմ երիտասարդ բարեկամիս։

—Իրա՞ւ, սիրելի պարոնս։

—Ատուա՞ծ իմ, այո··· Սիրելիս Ժիւլ, ըսի իրեն—որովհետեւ չատ մտերիմ ենք իրարու—Օրիորդ տը Լա Դէէյեատի հանդիպելու հաճոյքն ունեցած եմ, գիւղը, հօրաքրոջս քով··· Զինքն ուսումնասիրելու առիթն ունեցած եմ, եւ իր վրայ նշմարած եմ քաղցրութիւն մը, զգայնութիւն մը,—և ներեցէք բացատրութեանս, օրիորդ,—միամտութիւն մը··· որք չատ զգուշութեան կը կարօտին։

—Պարոն տը Բիէռրոն, չեմ գիտեր ի՞նչպէս շնորհակալ ըլլար ինծի համար ունեցած բարութեանդդ համար։

—Դեռ նոր կ'սկսին, օրիորդ··· եւ եթէ զայնս քաջալերէք։

—Է՛հ, կը քաջալերեմ··· Ամուսնանալէս վերջը պիտի գա՞ք դիս տեսնելու։

—Ամէն օր, օրիորդ, եթէ հրաման տաք։

—Ամէն օր, չատ է գուցէ··· Շատ յոգնեցուցիչ կ'ըլլայ ձեզի համար··· որովհետեւ Մոնսօ փողոցը պիտի երթանք բնակինք, եւ ձեր սոսկալի Վառէն փողոցէն քիչ մը հեռու է։

—Ներեցէք, օրիորդ··· բայց Վառէն փողոցի ապարանքիս հետ, կը պահեմնան Պուլվար Մալզէրպի ստորնայարկս։

—Ինչո՞ւ համար, պարոն։

—Ձեր դրացին մնալու պատիւն ունենալու համար։

—Իրա՞ւ··· Եթէ գիտնայիք ո՛րչափ կը զուարճանամ, պարոն տը Բիէռրոն։

—Բայց ե՛ւ ալ ձանձրացած չունիմ, օրիորդ, կը հաւատամ ձեզ։

Այս խօսակցութիւնը, որ չատ կը զուարճացնէր վարժուհին, յանկարծ ընդհատուեցաւ երկու երեք մանկամարդ աղջկանց ներս մտնելովը, որք Մարիանի սրբահին մէջ խոյացան իրենց մշկհատ մուշտակներուն տակ սիգաքայլ ընթանալով։ Միս Բէտրի Նիքոլսընի—Նորեկներէն մին, ամերիկեան թարմ դէմքը Պէնկալեան վարդի երանգ մը զգեցաւ երբ տեսաւ Բիէռրոնը։ Դժբաղդաբար մարքիզը պարտք չ'համարեց երկարաձգել իր այցելութիւնն եւ ելաւ գնաց՝ Մարիանի ձեռքը սեղմելէ յետոյ, որ դուրս ելած ատենը ըսաւ անոր։

—Այսչափով չեմ գոհանար։

—Անշո՞ւշտ, ըսաւ Բիէռրոն։

Նախնական համբոյրներէ յետոյ, օրիորդ Շալվէն և տ'Ալվարէզ, որք կ'ընկերանային Միս Նիքոլսընի, փոխեռանդն հարցուցին թէ ամուսնութեան թուականն որոշուա՞ծ էր։

—Այո, ըսաւ Մարիան, յունուար 5ին որոշուած է··· իմ կաղանդչէքիս համար, կամ մանաւանդ ամուսնոյս կաղանդչէքին համար։

—Կը հաւատա՞ս, սիրելիս, ըսաւ օրիորդ Շալվէն, դեռ նշանածիդ չհանդիպեցայ··· Շատ կը փափաքիմ զինքը տեսնել։

—Որկրամո՛ղ, ըսաւ Մարիան։ Է՛հ, ուրախացիր··· հիմակ պիտի գայ։

—Կ'ըսեն որ հրապուրիչ մարդ է, սիրելիս։

—Այո, սիրելիս։ Մինչեւ իսկ շատ տըկար կը գտնեմ հրապուրիչ բառը···

Ցաղորդ վայրկենին, դուռը բացուեցաւ, եւ ներս մտաւ պառոն Ժիւլ Կրէպ, կամ իր միւս անուամբը Դրաֆիերէլլի։ Մականուն մը կամ մանաւանդ տիտղոս մը էր այդ զոր կը սիրէր ինքնիրեն տալ, և որով իր բարեկամներն ընտանեաբար կը կոչէին զինքը։ Միամօր զաւակ էր· չատ չփոյացած էր իր մօրմէն, որ անընդհատ սքանչացած մնացած էր անոր առջեւ, այն օրէն ի վեր յորում առաջին անգամ տեսած էր անոր յօրանջելը։ Խանդաղատանքով ծպտած էր անոր երիտասարդութեան առաջին անառակութիւններուն, և վերջ ի վերջոյ չատ նպատակ էր՝ զայն հիմակուան անտանելի պզտիկ պարոնն ընելու։ Ընկերութեան մէջ պահելու համար այն գերազանցութիւնն եւ առաւելութիւնն որոց վարժեցուցած էին զինքն իր ընտանիքին մէջ, դիրք մը, վարմունք մը փընտրուած էր, որ զինքը վերծ կացուցանէր ուրիշ ո և է արժանիք մը ունենալէ։ Ուրիշ բան մը չէր գտած լաւագոյն՝ բայց եթէ իր ժամանակիցները զարմացնել, կամ, ինչպէս ինքը կը զուրցէր, ապշեցնել, անամօթ ապականութիւն մը կեղծելով։ Հոս ու հոն Տարվինէն սորած մէկ քանի բառեր, Շորէնհաուրի մէկ քանի շփոթ վարդապետութեանց խառնուած, իրեն հայթայթած էին բարոյական անէութեան այն տարտամ սկզբունքը զոր հրապարակաւ ի հանդէս կը բերէր։ Ամէն բանի մէջ, գրականութեան, արուեստի, քաղաքականութեան, այլ մանաւանդ բարոյականի մէջ, ինքզինքը կը հռչակէր խորապէս սկեպտիկան, յափրացած, հմայաթափ, հին պայմանադրեալ բաներէն զզուած, մինչեւ ոսկրներուն ծուծն ապականեալ և անկապաչտ։ Ասոնք էին յատկանութիւններն այդ «Դարավերջիկին», որ անցեալին հաւատքը չունենալով, ոչ ալ ապագային հաւատքը, բնականաբար ոչ մէկ հաւատք ունէր։

Իր ակումբի ընկերներէն մէկ քանին, իր համբաւութենէն։ Մեծ հարստութենէն և վարդապետական անբարոյականութենէն չլացած, կը նկատէին զինքն իրը չատ բանի կարող մարդ մը, և ինքն իսկ այդ կարծիքէն էր։

Սակայն երիտասարդ պառոնին կենցաղավարութեան ծախքերն այս վերջին ժամանակներս այնպիսի համեմատութիւններ առած էին, որ իր հօրեղբայրն սպառնացած էր ո՛չ միայն իր ժառանգութենէն զրկել զինքն, այլ եւ դատական խորհրդի մը տակ առնուլ, եթէ կարգի չմտնէր։ Ասոր համար էր որ կ'ամուսնանար Մարիան տը Լա Դէէյեատի հետ, զոր արտասովոր կերպիւ ապշեցնելու մտադիր էր արդէն։

(Շարունակելի)

զրկել Լոնտոնի Խորհրդարանը։

—Հոգոլուէր Նորիսիրեան, Պիզմարք իշխանին բերանն, Հելիկսանտի Գերմանիոյ թագուհին ի նպաստ խօսելով հանդերձ, բացարձակ կ'ըսէ թէ «Պիզմարք իշխան երբեք պիտի չտարաբերէր դաշնագիր մը որով Զանզիպար Անգլիոյ կը թողուի»։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամենայն Հայոց Վեհ. Հայրապետն երկու խաչեր զրկած է ի Պատրիարքարան, մին Պատրիարքական Փոխանորդ Գեր. Ներսէս Մ. վարդապետ Արսլանեանի և միւսն Զմիւռնիոյ Պատրիարքական Փոխանորդ Արժ. Յովսէփ Մ. վարդապետ Այվազեանի։

Արմաշու Դպրեվանուց Խնամակալութիւնն երէկ իւր սովորական նիստն ունեցաւ ի Ղալաթիա, նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր։ Դեր. Օրմանեան Սրբազան ևս ներկայ էր նստին։

Խնամակալութիւնը խորհրդակցութիւններ և նախնական որոշումներ կատարեց հետեւեալ նիւթերու վրայ։

1. Արմաշու վանուց թեմ սեպուած վիճակներու մէջ կատարուելիք նուիրակութիւնք։

2. Արմաշու վանուց հրկիզեալ Պրոտ Բոդ կոչուած ուխտաւորաց հիւրանոցին վերաշինութիւն։

3. Ցուլիս ամսուան վերջը կատարուելիք տարեկան քննութիւնք։

4. Սեպտեմբերի յետոյ կազմուելիք երկրորդ դասարանի համար նախապատրաստութիւնք։

5. Դպրեվանուց ուսումնական եւ զանազան պիտոյից կարգադրութիւնք։

Ցնտեսական Խորհուրդն իւր երեկի նստին մէջ զրաղեցաւ կենդանական Մնուսկի ելմտացոյցին պատրաստութեամբ։ Խորհուրդն ասարեց ելմտացոյցի պատրաստութիւնն և պիտի մատուցանէ զայն Ազգ. Վարչութեան։

Գեր. Գարեգին եպիսկ. Սրուանձտեանց յառաջիկայ կիրակի պիտի պատարագէ Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն մէջ, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի տօնախմբութեան առթիւ։

ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԱՍՊԵՏ ՋՈՒՆԴ

Աւստրիոյ-Հունգարիոյ Վեհ. Դեսպանն յատուկ նամակաւ մը հաղորդած էր Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր՝ Ասպետ Ջունդ. Հիմնարկութեան կանոնադիրը, վաւերացեալ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կառավարութենէն։ Ամեն. Սրբազան Պատրիարքը սոյն գրութիւնները Ազգ. Վարչութեան խառն ժողովոյ հաղորդելէ յետոյ պատասխանագիր մ'ուղղեց առ Վեհ. Դեսպանն և յանուն Թուրքիոյ Հայոց Վարչութեան շնորհակալութիւն և ջերմագին գոհութիւն յայտնեց թէ՛ Ազնուաշուք Ասպետին օգտաշատ Հիմնարկութեան և թէ՛ սոյն բարեսիրական գործին մէջ Վեհ. Դեսպանին տարած խնամքին համար։

Ահաւասիկ Հիմնարկութեան կանոնագիրն։

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ
ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԱՍՊԵՏ ՋՈՒՆԴԻ

Հիմնարկութիւն—Ասպետ Ջունդ—ըստ ուղեղեալն յԱսպետէ Աստուածատրոյ որ Ջունդ, որ հպատակն է Աւստրիոյ և բնակիչ է կ. Պոլսոյ, սահմանեալ է ի խրախոյս վերակոչ ուսմանց ի Հայս ուղղափառս (Գրիգորեան)։

Սկիզբն գործոց Հիմնարկութեանս լինիցի զկնի մահուան հիմնարկողին։

Նախաւոր դրամագլուխն որ վասն այսր վաճառի եղեալ է ի Հիւպատոսարանն կարգ-արքայական Աւստրիոյ-Հունգարիոյ որ ի Պոլիս է դումար (60000) վաթսուն հազար ֆրանքաց, յորում բարգելոց են տարեկան ապահովք մինչեւ ի մահն Հիմնարկչին և սակայն զկնի նորա հրամանաւ նոցա ի Հայս ուղղափառս (Գրիգորեան)։

Ի Հիմնարկութեանս վարեցի ի ձեռն հիւպատոսարանին Աւստրիա-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ կամ ի ձեռն նորա արկցի ի միում յառաջնակարգ պանդուխտ՝ այլ միշտ ընդ համաձայնութեամբ հիւպատոսարանին։

Դ.

Դրամագլուխս Հիմնարկութեանս հանդերձ ամենայն յաւելուածովք պահեցի ի Հիւպատոսարանն Աւստրիա-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ կամ ի ձեռն նորա արկցի ի միում յառաջնակարգ պանդուխտ՝ այլ միշտ ընդ համաձայնութեամբ հիւպատոսարանին։

Դ.

Խնդրուածք առ սանալ զմի ի թոշակաց ուղղեն առ հիւպատոսարանն Աւստրիա-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ, եթէ խնդրողն ի հպատակաց իցէ Պետութեան Աւստրիոյ և Հունգարիոյ, իսկ առ Պատրիարքարանն ուղղափառ (Գրիգորեան) Հայոց կ. Պոլսոյ՝ եթէ ի հպատակաց իցեն այլազան պետութեանց։

Մի թոշակ իրաւամբ վերապահեսցի միշտ վասն ուսանողի՝ որ Աւստրիոյ հպատակ ուղղափառ (Գրիգորեան) Հայ իցէ, և միւս թոշակ վասն՝ որ Հունգարիոյ հպատակ ուսանող իցէ։ Ի դէպս յորս ի միմեանցն միապետութեան ոչ գտանի ընդկ ոք արժանի՝ հիւպատոսարանն կարէ զերկոսին թոշակսն սահմանել այլում՝ որ զբնտանեցի կամ ընդ Աւստրիոյ կամ ընդ Հունգարիոյ պետութեամբ՝ միայն զի կատարեալ արդարութեամբ ընտրեսցի։ Իսկ ի դէպս՝ յորս եւ ոչ ի միում յայսց մասանցն գտանի արժանի ուսանող ի ժառանգութեան երկոցուն վերապահեալ թոշակաց՝ հիւպատոսարանն սահմանել զնոսին վասն ընտրելոյն ի կողմանէ Պատրիարքանին։

Ընդունելութիւն Աւստրիացի և Հունգարացի հպատակաց կատարի ի ձեռն հիւպատոսարանին այսպէս։ հրատարակէ եւ հրաւիրէ որ ոք կարօտ կամ չքաւոր իցէ, և ի վարս անբարոյ, և որ վկայական ի ձեռին ունիցի յաջողեալ մներոյ յերկրորդական ուսմունս և ըստ արժան բաւականի վարժ ի հայերէն լեզուի և հմուացեալ Հայոց պատմութեան։

Ե.

Միւս այլ թոշակքն տացին, ի ձեռն Պատրիարքարանի, առ հայ ուսանողս պահանջեալս ուղղափառ (Գրիգորեան) Հայոց առանց խորհելոյ զերկիր պետութեան։ Բաց ի վկայականաց չքաւորութեան եւ անբարոյ բարոյից՝ զոր մատուցանելոց են ուսանողքն առ Պատրիարքարան, պարտին քննել, նախ քան զընդունելութիւնն, մասնաւոր քննութեամբ ըստ եղանակի զոր Պատրիարքարանն որոշէ և ըստ պահանջել ժամանակին։

Պատրիարքարան զտեղեկագիր քննութեան եւ զանուանս ընտրեալ թոշակառուացն առաջի առնէ հիւպատոսարանին Աւստրիոյ-Հունգարիոյ, սա ընդունի զմատուցեալսն ի Պատրիարքարանէ՝ այլ ի լինել կարեւոր պատճառի ծանուցանէ եւ առաջարկէ զայլ ոք փոխանակել ի տեղի մերժելոյն։ Այսպէս ի պակասել միոյ ի թոշակառուացն միշտ այլ ոք ընծայեսցի ի ձեռն հիւպատոսարանին և Պատրիարքարանին։

Զ.

Պատրիարքարանն, ըստ ցանկութեան ողբացեալ խոյ ամուսնոյ Տիկին Նեկտարը Ջունդ, սահմանելոց է զմի ի թոշակացն վասն ուսանողի ի կանանց սեռէ, որոյ փափաք իցէ ուսանել զվերակարգ գիտութիւն յօտար աշխարհի և ի նմա կատարեալ գտանիցին պայմանք ընդունելութեան նշանակեալք ի հիմնարկութեանս յայսմիկ։

Է.

Իւրաքանչիւր ուսանող դրաժին միոյ թոշակին վայելէ ցորչափ տեւէ ժամանակ վերակարգ ուսման՝ այլ ոչ առաւել քան զհինգ ամաց բոլորումն։

Ը.

Ինամակալն զսահմանեալ գումարն հատուցէ առ ուսանողն ի կարեւոր և քաջալկոյ ժամանակի։

Պարտք են սմա տեղեկանալ ուր թոշակառուն բնակէ, հսկել ճշդութեամբ ի վերայ ընթացից ուսման նոցա եւ թէ զնարդ յաջողեալ ի տարեկան քննութեան։

Ինամակալն կանոնաւորապէս տեղեկագրապէս զհիւպատոսարանն զորպիսութենէ աշակերտին եւ առաջարկեսցէ հանել զթոշակն յորմէ ոչ օգտակար դատիցի։

Վասն աշակերտաց որ չիցեն Աւստրիացի կամ Հունգարացի հիւպատոսարանն տեղեկագրեալ առնէ զՊատրիարքարանն և յայտնէ զորոշումն իւր եւ խնդրէ զայլ ոք առ.նել ըստ փոխանակ առաջնոյն ընծայելոյ։

Թոշակն ոչ են իրաւունք առգին կամ վայելողն այլ ՅԻՐ պարգեւ՝ ցորչափ արժանաւոր վայելէ։

Թ.

Դրամագլուխս հիմնագրութեանս անձեռնամերձ կացցէ և մնասցէ, տակաւին մերոյն ի ապահովս ազգային ըստ չափոս թոշակացն։

Ամենայն յաւելուածք տակաւանցն հիմնագրութեանն՝ որ գեռ եւս ոչ իցեն բաւականն առ գումար սահմանեալ թոշակին բարգելոցն ի դրամագլուխն։

Կ. Պոլիս 3 ապրիլ 1890

(Ստորագրեալն)

ԱՍՏԱՌԱՍԱՏՈՒՐ ՅՈՎՍԷՓ ՋՈՒՆԴ

Հաստատ վաւերականութիւն վերոյգրեալ ստորագրութեան Ասպետ Աստուածատրոյ որ Ջունդ.

Հիւպատոսարանն կարգ-արքայական Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ։

Հիմնարկութիւնս վարեցի ի ձեռն հիւպատոսարանին Աւստրիա-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ, որ առ դիւրել Ջանից իւրոց կարէ կարգել զոր խնամակալ, միշտ ընդ իւրով հսկողութեամբ, եւ նմա պարտք են կատարել զաւ՝չութիւն ընդ ուսանողաց և հսկել ուսման, նոցա։

Սոյն այս խնամակալ զհաշիւ տեսչութեան իւրոյ ամի ամի մատուցէ հիւպատոսարանին եւ ընկալցի զգիտնս ծախուց իւրոց։ Ի խնդրոյ խնամակալիս Հիւպատոսարանն ի վա՛ճ տարեկան աշխատութեան եւ բոլոր ծախսուցն նորա կարէ տալ առ առաւելն 1000 ֆրանք միայն։

Գ.

Դրամագլուխս Հիմնարկութեանս հանդերձ ամենայն յաւելուածովք պահեցի ի Հիւպատոսարանն Աւստրիա-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ կամ ի ձեռն նորա արկցի ի միում յառաջնակարգ պանդուխտ՝ այլ միշտ ընդ համաձայնութեամբ Հիւպատոսարանին։

Դ.

Խնդրուածք առ սանալ զմի ի թոշակաց ուղղեն առ Հիւպատոսարանն Աւստրիա-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ, եթէ խնդրողն ի հպատակաց իցէ Պետութեան Աւստրիոյ և Հունգարիոյ, իսկ առ Պատրիարքարանն ուղղափառ (Գրիգորեան) Հայոց կ. Պոլսոյ՝ եթէ ի հպատակաց իցեն այլազան պետութեանց։

Մի թոշակ իրաւամբ վերապահեսցի միշտ վասն ուսանողի՝ որ Աւստրիոյ հպատակ ուղղափառ (Գրիգորեան) Հայ իցէ, և միւս թոշակ վասն՝ որ Հունգարիոյ հպատակ ուսանող իցէ։ Ի դէպս յորս ի միմեանցն միապետութեան ոչ գտանի ընդկ ոք արժանի՝ Հիւպատոսարանն կարէ զերկոսին թոշակսն սահմանել այլում՝ որ զբնտանեցի կամ ընդ Աւստրիոյ կամ ընդ Հունգարիոյ պետութեամբ՝ միայն զի կատարեալ արդարութեամբ ընտրեսցի։ Իսկ ի դէպս՝ յորս եւ ոչ ի միում յայսց մասանցն գտանի արժանի ուսանող ի ժառանգութեան երկոցուն վերապահեալ թոշակաց՝ Հիւպատոսարանն սահմանէ զնոսին վասն ընտրելոյն ի կողմանէ Պատրիարքանին։

Ընդունելութիւն Աւստրիացի և Հունգարացի հպատակաց կատարի ի ձեռն Հիւպատոսարանին այսպէս։ հրատարակէ եւ հրաւիրէ որ ոք կարօտ կամ չքաւոր իցէ, և ի վարս անբարոյ, և որ վկայական ի ձեռին ունիցի յաջողեալ մներոյ յերկրորդական ուսմունս և ըստ արժան բաւականի վարժ ի հայերէն լեզուի և հմուացեալ Հայոց պատմութեան։

Ե.

Միւս այլ թոշակքն տացին, ի ձեռն Պատրիարքարանի, առ հայ ուսանողս պահանջեալս ուղղափառ (Գրիգորեան) Հայոց առանց խորհելոյ զերկիր պետութեան։ Բաց ի վկայականաց չքաւորութեան եւ անբարոյ բարոյից՝ զոր մատուցանելոց են ուսանողքն առ Պատրիարքարան, պարտին քննել, նախ քան զընդունելութիւնն, մասնաւոր քննութեամբ ըստ եղանակի զոր Պատրիարքարանն որոշէ և ըստ պահանջել ժամանակին։

Պատրիարքարան զտեղեկագիր քննութեան եւ զանուանս ընտրեալ թոշակառուացն առաջի առնէ հիւպատոսարանին Աւստրիոյ-Հունգարիոյ, սա ընդունի զմատուցեալսն ի Պատրիարքարանէ՝ այլ ի լինել կարեւոր պատճառի ծանուցանէ եւ առաջարկէ զայլ ոք փոխանակել ի տեղի մերժելոյն։ Այսպէս ի պակասել միոյ ի թոշակառուացն միշտ այլ ոք ընծայեսցի ի ձեռն հիւպատոսարանին և Պատրիարքարանին։

Զ.

Պատրիարքարանն, ըստ ցանկութեան ողբացեալ խոյ ամուսնոյ Տիկին Նեկտարը Ջունդ, սահմանելոց է զմի ի թոշակացն վասն ուսանողի ի կանանց սեռէ, որոյ փափաք իցէ ուսանել զվերակարգ գիտութիւն յօտար աշխարհի և ի նմա կատարեալ գտանիցին պայմանք ընդունելութեան նշանակեալք ի հիմնարկութեանս յայսմիկ։

Է.

Իւրաքանչիւր ուսանող դրաժին միոյ թոշակին վայելէ ցորչափ տեւէ ժամանակ վերակարգ ուսման՝ այլ ոչ առաւել քան զհինգ ամաց բոլորումն։

Ը.

Ինամակալն զսահմանեալ գումարն հատուցէ առ ուսանողն ի կարեւոր և քաջալկոյ ժամանակի։

Պարտք են սմա տեղեկանալ ուր թոշակառուն բնակէ, հսկել ճշդութեամբ ի վերայ ընթացից ուսման նոցա եւ թէ զնարդ յաջողեալ ի տարեկան քննութեան։

Ինամակալն կանոնաւորապէս տեղեկագրապէս զհիւպատոսարանն զորպիսութենէ աշակերտին եւ առաջարկեսցէ հանել զթոշակն յորմէ ոչ օգտակար դատիցի։

Վասն աշակերտաց որ չիցեն Աւստրիացի կամ Հունգարացի հիւպատոսարանն տեղեկագրեալ առնէ զՊատրիարքարանն և յայտնէ զորոշումն իւր եւ խնդրէ զայլ ոք առնել ըստ փոխանակ առաջնոյն ընծայելոյ։

Թոշակն ոչ են իրաւունք առգին կամ վայելողն այլ ՅԻՐ պարգեւ՝ ցորչափ արժանաւոր վայելէ։

Թ.

Դրամագլուխս հիմնագրութեանս անձեռնամերձ կացցէ և մնասցէ, տակաւին մերոյն ի ապահովս ազգային ըստ չափոս թոշակացն։

Ամենայն յաւելուածք տակաւանցն հիմնագրութեանն՝ որ գեռ եւս ոչ իցեն բաւականն առ գումար սահմանեալ թոշակին բարգելոցն ի դրամագլուխն։

Կ. Պոլիս 3 ապրիլ 1890

(Ստորագրեալն)

ԱՍՏԱՌԱՍԱՏՈՒՐ ՅՈՎՍԷՓ ՋՈՒՆԴ

Հաստատ վաւերականութիւն վերոյգրեալ ստորագրութեան Ասպետ Աստուածատրոյ որ Ջունդ.

Հիւպատոսարանն կարգ-արքայական Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ։

Հիմնարկութիւնս վարեցի ի ձեռն հիւպատոսարանին Աւստրիա-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ, յորում բարգելոց են տարեկան ապահովք մինչեւ ի մահն Հիմնարկչին և սակայն զկնի նորա կարէ տալ առ առաւելն 1000 ֆրանք միայն։

Գ.

Դրամագլուխս Հիմնարկութեանս հանդերձ ամենայն յաւելուածովք պահեցի ի Հիւպատոսարանն Աւստրիա-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ կամ ի ձեռն նորա արկցի ի միում յառաջնակարգ պանդուխտ՝ այլ միշտ ընդ համաձայնութեամբ Հիւպատոսարանին։

Դ.

Խնդրուածք առ սանալ զմի ի թոշակաց ուղղեն առ Հիւպատոսարանն Աւստրիա-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ, եթէ խնդրողն ի հպատակաց իցէ Պետութեան Աւստրիոյ և Հունգարիոյ, իսկ առ Պատրիարքարանն ուղղափառ (Գրիգորեան) Հայոց կ. Պոլսոյ՝ եթէ ի հպատակաց իցեն այլազան պետութեանց։

Մի թոշակ իրաւամբ վերապահեսցի միշտ վասն ուսանողի՝ որ Աւստրիոյ հպատակ ուղղափառ (Գրիգորեան) Հայ իցէ, և միւս թոշակ վասն՝ որ Հունգարիոյ հպատակ ուսանող իցէ։ Ի դէպս յորս ի միմեանցն միապետութեան ոչ գտանի ընդկ ոք արժանի՝ Հիւպատոսարանն կարէ զերկոսին թոշակսն սահմանել այլում՝ որ զբնտանեցի կամ ընդ Աւստրիոյ կամ ընդ Հունգարիոյ պետութեամբ՝ միայն զի կատարեալ արդարութեամբ ընտրեսցի։ Իսկ ի դէպս՝ յորս եւ ոչ ի միում յայսց մասանցն գտանի արժանի ուսանող ի ժառանգութեան երկոցուն վերապահեալ թոշակաց՝ Հիւպատոսարանն սահմանէ զնոսին վասն ընտրելոյն ի կողմանէ Պատրիարքանին։

Ընդունելութիւն Աւստրիացի և Հունգարացի հպատակաց կատարի ի ձեռն Հիւպատոսարանին այսպէս։ հրատարակէ եւ հրաւիրէ որ ոք կարօտ կամ չքաւոր իցէ, և ի վարս անբարոյ, և որ վկայական ի ձեռին ունիցի յաջողեալ մներոյ յերկրորդական ուսմունս և ըստ արժան բաւականի վարժ ի հայերէն լեզուի և հմուացեալ Հայոց պատմութեան։

Ե.

Միւս այլ թոշակքն տացին, ի ձեռն Պատրիարքարանի, առ հայ ուսանողս պահանջեալս ուղղափառ (Գրիգորեան) Հայոց առանց խորհելոյ զերկիր պետութեան։ Բաց ի վկայականաց չքաւորութեան եւ անբարոյ բարոյից՝ զոր մատուցանելոց են ուսանողքն առ Պատրիարքարան, պարտին քննել, նախ քան զընդունելութիւնն, մասնաւոր քննութեամբ ըստ եղանակի զոր Պատրիարքարանն որոշէ և ըստ պահանջել ժամանակին։

Պատրիարքարան զտեղեկագիր քննութեան եւ զանուանս ընտրեալ թոշակառուացն առաջի առնէ հիւպատոսարանին Աւստրիոյ-Հունգարիոյ, սա ընդունի զմատուցեալսն ի Պատրիարքարանէ՝ այլ ի լինել կարեւոր պատճառի ծանուցանէ եւ առաջարկէ զայլ ոք փոխանակել ի տեղի մերժելոյն։ Այսպէս ի պակասել միոյ ի թոշակառուացն միշտ այլ ոք ընծայեսցի ի ձեռն հիւպատոսարանին և Պատրիարքարանին։

Զ.

Պատրիարքարանն, ըստ ցանկութեան ողբացեալ խոյ ամուսնոյ Տիկին Նեկտարը Ջունդ, սահմանելոց է զմի ի թոշակացն վասն ուսանողի ի կանանց սեռէ, որոյ փափաք իցէ ուսանել զվերակարգ գիտութիւն յօտար աշխարհի և ի նմա կատարեալ գտանիցին պայմանք ընդունելութեան նշանակեալք ի հիմնարկութեանս յայսմիկ։

Է.

Իւրաքանչիւր ուսանող դրաժին միոյ թոշակին վայելէ ցորչափ տեւէ ժամանակ վերակարգ ուսման՝ այլ ոչ առաւել քան զհինգ ամաց բոլորումն։

Ը.

Ինամակալն զսահմանեալ գումարն հատուցէ առ ուսանողն ի կարեւոր և քաջալկոյ ժամանակի։

Պարտք են սմա տեղեկանալ ուր թոշակառուն բնակէ, հսկել ճշդութեամբ ի վերայ ընթացից ուսման նոցա եւ թէ զնարդ յաջողեալ ի տարեկան քննութեան։

Ինամակալն կանոնաւորապէս տեղեկագրապէս զհիւպատոսարանն զորպիսութենէ աշակերտին եւ առաջարկեսցէ հանել զթոշակն յորմէ ոչ օգտակար դատիցի։

Վասն աշակերտաց որ չիցեն Աւստրիացի կամ Հունգարացի հիւպատոսարանն տեղեկագրեալ առնէ զՊատրիարքարանն և յայտնէ զորոշումն իւր եւ խնդրէ զայլ ոք առնել ըստ փոխանակ առաջնոյն ընծայելոյ։

Թոշակն ոչ են իրաւունք առգին կամ վայելողն այլ ՅԻՐ պարգեւ՝ ցորչափ արժանաւոր վայելէ։

Թ.

Դրամագլուխս հիմնագրութեանս անձեռնամերձ կացցէ և մնասցէ, տակաւին մերոյն ի ապահովս ազգային ըստ չափոս թոշակացն։

Ամենայն յաւելուածք տակաւանցն հիմնագրութեանն՝ որ գեռ եւս ոչ իցեն բաւականն առ գումար սահմանեալ թոշակին բարգելոցն ի դրամագլուխն։

Կ. Պոլիս 3 ապրիլ 1890

(Ստորագրեալն)

ԱՍՏԱՌԱՍԱՏՈՒՐ ՅՈՎՍԷՓ ՋՈՒՆԴ

Հաստատ վաւերականութիւն վերոյգրեալ ստորագրութեան Ասպետ Աստուածատրոյ որ Ջունդ.

Հիւպատոսարանն կարգ-արքայական Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ։

Հիմնարկութիւնս վարեցի ի ձեռն հիւպատոսարանին Աւստրիա-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ, որ առ դիւրել Ջանից իւրոց կարէ կարգել զոր խնամակալ, միշտ ընդ իւրով հսկողութեամբ, եւ նմա պարտք են կատարել զաւ՝չութիւն ընդ ուսանողաց և հսկել ուսման, նոցա։

Սոյն այս խնամակալ զհաշիւ տեսչութեան իւրոյ ամի ամի մատուցէ հիւպատոսարանին եւ ընկալցի զգիտնս ծախուց իւրոց։ Ի խնդրոյ խնամակալիս Հիւպատոսարանն ի վա՛ճ տարեկան աշխատութեան եւ բոլոր ծախսուցն նորա կարէ տալ առ առաւելն 1000 ֆրանք միայն։

Գ.

Դրամագլուխս Հիմնարկութեանս հանդերձ ամենայն յաւելուածովք պահեցի ի Հիւպատոսարանն Աւստրիա-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ կամ ի ձեռն նորա արկցի ի միում յառաջնակարգ պանդուխտ՝ այլ միշտ ընդ համաձայնութեամբ Հիւպատոսարանին։

Դ.

Խնդրուածք առ սանալ զմի ի թոշակաց ուղղեն առ Հիւպատոսարանն Աւստրիա-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ, եթէ խնդրողն ի հպատակաց իցէ Պետութեան Աւստրիոյ և Հունգարիոյ, իսկ առ Պատրիարքարանն ուղղափառ (Գրիգորեան) Հայոց կ. Պոլսոյ՝ եթէ ի հպատակաց իցեն այլազան պետութեանց։

Մի թոշակ իրաւամբ վերապահեսցի միշտ վասն ուսանողի՝ որ Աւստրիոյ հպատակ ուղղափառ (Գրիգորեան) Հայ իցէ, և միւս թոշակ վասն՝ որ Հունգարիոյ հպատակ ուսանող իցէ։ Ի դէպս յորս ի միմեանցն միապետութեան ոչ գտանի ընդկ ոք արժանի՝ Հիւպատոսարանն կարէ զերկոսին թոշակսն սահմանել այլում՝ որ զբնտանեցի կամ ընդ Աւստրիոյ կամ ընդ Հունգարիոյ պետութեամբ՝ միայն զի կատարեալ արդարութեամբ ընտրեսցի։ Իսկ ի դէպս՝ յորս եւ ոչ ի միում յայսց մասանցն գտանի արժանի ուսանող ի ժառանգութեան երկոցուն վերապահեալ թոշակաց՝ Հիւպատոսարանն սահմանէ զնոսին վասն ընտրելոյն ի կողմանէ Պատրիարքանին։

Ընդունելութիւն Աւստրիացի և Հունգարացի հպատակաց կատարի ի ձեռն Հիւպատոսարանին այսպէս։ հրատարակէ եւ հրաւիրէ որ ոք կարօտ կամ չքաւոր իցէ, և ի վարս անբարոյ, և որ վկայական ի ձեռին ունիցի յաջողեալ մներոյ յերկրորդական ուսմունս և ըստ արժան բաւականի վարժ ի հայերէն լեզուի և հմուացեալ Հայոց պատմութեան։

Ե.

Միւս այլ թոշակքն տացին, ի ձեռն Պատրիարքարանի, առ հայ ուսանողս պահանջեալս ուղղափառ (Գրիգորեան) Հայոց առանց խորհելոյ զերկիր պետութեան։ Բաց ի վկայականաց չքաւորութեան եւ անբարոյ բարոյից՝ զոր մատուցանելոց են ուսանողքն առ Պատրիարքարան, պարտին քննել, նախ քան զընդունելութիւնն, մասնաւոր քննութեամբ ըստ եղանակի զոր Պատրիարքարանն որոշէ և ըստ պահանջել ժամանակին։

Պատրիարքարան զտեղեկագիր քննութեան եւ զանուանս ընտրեալ թոշակառուացն առաջի առնէ հիւպատոսարանին Աւստրիոյ-Հունգարիոյ, սա ընդունի զմատուցեալսն ի Պատրիարքարանէ՝ այլ ի լինել կարեւոր պատճառի ծանուցանէ եւ առաջարկէ զայլ ոք փոխանակել ի տեղի մերժելոյն։ Այսպէս ի պակասել միոյ ի թոշակառուացն միշտ այլ ոք ընծայեսցի ի ձեռն հիւպատոսարանին և Պատրիարքարանին։

Զ.

Պատրիարքարանն, ըստ ցանկութեան ողբացեալ խոյ ամուսնոյ Տիկին Նեկտարը Ջունդ, սահմանելոց է զմի ի թոշակացն վասն ուսանողի ի կանանց սեռէ, որոյ փափաք իցէ ուսանել զվերակարգ գիտութիւն յօտար աշխարհի և ի նմա կատարեալ գտանիցին պայմանք ընդունելութեան նշանակեալք ի հիմնարկութեանս յայսմիկ։

Է.

Իւրաքանչիւր ուսանող դրաժին միոյ թոշակին վայելէ ցորչափ տեւէ ժամանակ վերակարգ ուսման՝ այլ ոչ առաւել քան զհինգ ամաց բոլորումն։

Ը.

Ինամակալն զսահմանեալ գումարն հատուցէ առ ուսանողն ի կարեւոր և քաջալկոյ ժամանակի։

Պարտք են սմա տեղեկանալ ուր թոշակառուն բնակէ, հսկել ճշդութեամբ ի վերայ ընթացից ուսման նոցա եւ թէ զնարդ յաջողեալ ի տարեկան քննութեան։

Ինամակալն կանոնաւորապէս տեղեկագրապէս զհիւպատոսարանն զորպիսութենէ աշակերտին եւ առաջարկեսցէ հանել զթոշակն յորմէ ոչ օգտակար դատիցի։

Վասն աշակերտաց որ չիցեն Աւստրիացի կամ Հունգարացի հիւպատոսարանն տեղեկագրեալ առնէ զՊատրիարքարանն և յայտնէ զորոշումն իւր եւ խնդրէ զայլ ոք առնել ըստ փոխանակ առաջնոյն ընծայելոյ։

Թոշակն ոչ են իրաւունք առգին կամ վայելողն այլ ՅԻՐ պարգեւ՝ ցորչափ արժանաւոր վայելէ։

Թ.

Դրամագլուխս հիմնագրութեանս անձեռնամերձ կացցէ և մնասցէ, տակաւին մերոյն ի ապահովս ազգային ըստ չափոս թոշակացն։

Ամենայն յաւելուածք տակաւանցն հիմնագրութեանն՝ որ գեռ եւս ոչ իցեն բաւականն առ գումար սահմանեալ թոշակին բարգելոցն ի դրամագլուխն։

Կ. Պոլիս 3 ապրիլ 1890

(Ստորագրեալն)

ԱՍՏԱՌԱՍԱՏՈՒՐ ՅՈՎՍԷՓ ՋՈՒՆԴ

Հաստատ վաւերականութիւն վերոյգրեալ ստորագրութեան Ասպետ Աստուածատրոյ որ Ջունդ.

Հիւպատոսարանն կարգ-արքայական Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ։

Հիմնարկութիւնս վարեցի ի ձեռն հիւպատոսարանին Աւստրիա-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ, որ առ դիւրել Ջանից իւրոց կարէ կարգել զոր խնամակալ, միշտ ընդ իւրով հսկողութեամբ, եւ նմա պարտք են կատարել զաւ՝չութիւն ընդ ուսանողաց և հսկել ուսման, նոցա։

Սոյն այս խնամակալ զհաշիւ տեսչութեան իւրոյ ամի ամի մատուցէ հիւպատոսարանին եւ ընկալցի զգիտնս ծախուց իւրոց։ Ի խնդրոյ խնամակալիս Հիւպատոսարանն ի վա՛ճ տարեկան աշխատութեան եւ բոլոր ծախսուցն նորա կարէ տալ առ առաւելն 1000 ֆրանք միայն։

Գ.

Դրամագլուխս Հիմնարկութեանս հանդերձ ամենայն յաւելուածովք պահեցի ի Հիւպատոսարանն Աւստրիա-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ կամ ի ձեռն նորա արկցի ի միում յառաջնակարգ պանդուխտ՝ այլ միշտ ընդ համաձայնութեամբ Հիւպատոսարանին։

Դ.

Խնդրուածք առ սանալ զմի ի թոշակաց ուղղեն առ Հիւպատոսարանն Աւստրիա-Հունգարիոյ կ. Պոլսոյ, եթէ խնդրողն ի հպատակաց իցէ Պետութեան Աւստրիոյ և Հունգարիոյ, իսկ առ Պատրիարքարանն ուղղափառ (Գրիգորեան) Հայոց կ. Պոլսոյ՝ եթէ ի հպատակաց իցեն այլազան պետութեանց։

Մի թոշակ իրաւամբ վերապահեսցի միշտ վասն ուսանողի՝ որ Աւստրիոյ հպատակ ուղղափառ (Գրիգորեան) Հայ իցէ, և միւս թոշակ վասն՝ որ Հունգարիոյ հպատակ ուսանող իցէ։ Ի դէպս յորս ի միմեանցն միապետութեան ոչ գտանի ընդկ ոք արժանի՝ Հիւպատոսարանն կարէ զերկոսին թոշակսն սահմանել այլում՝ որ զբնտանեցի կամ ընդ Աւստրիոյ կամ ընդ Հունգարիոյ պետութեամբ՝ միայն զի կատարեալ արդարութեամբ ընտրեսցի։ Իսկ ի դէպս՝ յորս եւ ոչ ի միում յայսց մասանցն գտանի արժանի ուսանող ի ժառանգութեան երկոցուն վերապահեալ թոշակաց՝ Հիւպատոսարանն սահմանէ զնոսին վասն ընտրելոյն ի կողմանէ Պատրիարքանին։

Ընդունելութիւն Աւստրիացի և Հունգարացի հպատակաց կատարի ի ձեռն Հիւպատոսարանին այսպէս։ հրատարակէ եւ հրաւիրէ որ ոք կարօտ կամ չքաւոր իցէ, և ի վարս անբարոյ, և որ վկայական ի ձեռին ունիցի յաջողեալ մներոյ յերկրորդական ուսմունս և ըստ արժան բաւականի վարժ ի հայերէն լեզուի և հմուացեալ Հայոց պատմութեան։

Ե.

Միւս այլ թոշակքն տացին, ի ձեռն Պատրիարքարանի, առ հայ ուսանողս պահանջեալս ուղղափառ (Գրիգորեան) Հայոց առանց խորհելոյ զերկիր պետութեան։ Բաց ի վկայականաց չքաւորութեան եւ անբարոյ բարոյից՝ զոր մատուցանելոց են ուսանողքն առ Պատրիարքարան, պարտին քննել, նախ քան զընդունելութիւնն, մասնաւոր քննութեամբ ըստ եղանակի զոր Պատրիարքարանն որոշէ և ըստ պահանջել ժամանակին։

Պատրիարքարան զտեղեկագիր քննութեան եւ զանուանս ընտրեալ թոշակառուացն առաջի առնէ հիւպատոսարանին Աւստրիոյ-Հունգարիոյ, սա ընդունի զմատուցեալսն ի Պատրիարքարանէ՝ այլ ի լինել կարեւոր պատճառի ծանուցանէ եւ առաջարկէ զայլ ոք փոխանակել ի տեղի մերժելոյն։ Այսպէս ի պակասել միոյ ի թոշակառուացն միշտ այլ ոք ընծայեսցի ի ձեռն հիւպատոսարանին և Պատրիարքարանին։

Զ.

Պատրիարքարանն, ըստ ցանկութեան ողբացեալ խոյ ամուսնոյ Տիկին Նեկտարը Ջունդ, սահմանելոց է զմի ի թոշակացն վասն ուսանողի ի կանանց սեռէ, որոյ փափաք իցէ ուսանել զվերակարգ գիտութիւն յօտար աշխարհի և ի նմա կատարեալ գտանիցին պայմանք ընդունելութեան նշանակեալք ի հիմնարկութեանս յայսմիկ։

Է.

Իւրաքանչիւր ուսանող դրաժին միոյ թոշակին վայելէ ցորչափ տեւէ ժամանակ վերակարգ ուսման՝ այլ ոչ առաւել քան զհինգ ամաց բոլորումն։

Ը.

Ինամակալն զսահմանեալ գումարն հատուցէ առ ուսանողն ի կարեւոր և քաջալկոյ ժամանակի։

Պարտք են սմա տեղեկանալ ուր թոշակառուն բնակէ, հսկել ճշդութեամբ ի վերայ ընթացից ուսման նոցա եւ թէ զնարդ յաջողեալ ի տարեկան քննութեան։

Ինամակալն կանոնաւորապէս տեղեկագրապէս զհի

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 25 Յունիս, ժամ 3 վայր. 45 երկկայ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	93 10[՞]
» » 4 ½ %	106 50
Օսմանեան քսնսոլիտէ Սէրի Դ.	19 07 ½
Օսմանեան երկաթուղի	80 25
» Բէյթի բաժնեթուղթք	275
Պանք Օթոման	610
Գրէտիթ Լիոնէ	747 50
Իտալական Ռանթ 5 %	96 35
Հելլենական 5 %	482 50
Բրիտորիթէ Թիւրք (1890)	420
Եգիպտական միացեալ	487 50
Պանք տը Բարի	8´6 25
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	473 75
Սուէզի ջրանցք	2362 50
Սպանիական արտաքին	76 5/16
Զէք Լոնդրայի վրայ	25 15

Լոնտոն, 25 Յունիս, ժամ 6 վայր. — երեկոյ

Անգլ. քսնսոլիտէ	96 3/4
Օսմ. » Սէրի Դ.	18 15/16
» » » Ա.	43 1/4
» » » Բ.	25 3/8
» » » Գ.	19
Փոխառութիւն 1877	103 3/4
Պանք Օթոման	14 5/16
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիտէ)	96 9/16
» առանձ. (բրիմիէժէ)	101 7/8
Ցայտա Սանիէ	86 5/8
Տօմանիալ (փոխառ. Բօշէլա)	102 1/2
Հելլենական 5 %	95
Մանօքալ »	78 3/4
Ռուսական 1889	98
Փոխառութիւն Բարիզի վրայ	25 15

Վիեննա, 25 Յունիս, ժամ — վայր. —

Օսմանեան երկաթուղի	37 40
» Բէյթի բաժնեթուղթք	122 1/4
Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	117 25

Պերլին, 25 Յունիս, ժամ — վայր. —

Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	20 35
Բուլ. թղթագրամ	233 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	81
Օսմանեան քսնսոլիտէ Սէրի Դ.	19

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՍԿԻՒՏԱՐԻ

Խորհուրդս կը փութայ իւր խորին շնորհակալութիւնն յայտնել հրապարակաւ առ հետեւեալ բարեսէր Տէրս՝ որք բաբեհնած են իւրեանց յոժարակամ նուէրներովն մինչեւ ընկերութեանս կարօտակալներն, ընդ նմին և քաջալերել Խորհուրդս։

Մեծ. Գասնիկ էֆ. Ձէվահիրեան մէկ սալ. ածուխ, ինչպէս ամէն տարի ըստ իւր բարի սովորութեան.
,, Թաքիկ էֆ. Եիմէքճեան մէկ ոչխար
,, Գրիգոր ,, Նահապետեան մէկ պանիր, մէկ սափոր կոնքովլուսացուելու և մէկ Քաշման
,, Յովհաննես ,, Կեմենան 2 մէջեր
,, Տիրան ,, Արծրունի 1 ,,

Առանձնապէս Ա. ՍԵՂՐՈՒՆԵԱՆ — Առանձնապէս Գ. ՄՆԱԿԵԱՆ

ՂԱՐԻՊ ՄԸ

«Ա՜ հ՞նչ կեանք. ութսունեակ (1) հայրենիքէս չելլայի. սատանային խաբուեցայ։ Ամ. ահենք (2) աս գիշեր ալ ո՞մի հետ պիտի անցունեմ. բաց (3) չէ՞ մի որ բարեկամէս զատուելէն ետքը նորէն ադ խանն եմ....

Ամէն օր այս էր գրեթէ Թորոսին հառաչանքը։

Վեց տարիէ վեր եկած էր Պոլիս իւր հայրենիքէն։

Պոլիս գալուն երկրորդ օրը խանին գունէն դուրս ելած էր իւր բանտն որոնելու համար։— Բարերարի մը միջամտութեամբ չնչին •րականով մը հիւանի աշակերտեցաւ։

Իր երկրին բաւական հարուստ ընտանիքէն ալ էր։ Ծնողքը մեռնելէն յետոյ գումար մըն ալ ժառանգ մնացած էր իրեն։ բայց չափահաս չըլլալուն՝ իւր խնամակալին, եղբօրն յանձնուած էր։ Ուստի բնական էր թէ կեցած խանն իրեն համար դժոխքէ մը աւելի գէշ տպաւորութիւն պիտի ընէր։

Համակրելի երիտասարդ մըն է Թորոս, եւ առաջին տեսնելուս սիրեցի զինքը։

* * *

Իւր եղբօր խնամոց յանձնուելէն քիչ յետոյ, եղբայրը փափագած էր ամուսնացնել զԹորոս։ Առ այդ միտ աղջկան կամ ամուսնութեան խօսք կը բանար անոր։

—Աղբէ՛ր ս, կ՚ըսէր, պէտք է որ նշանուիս, ամուսնանաս, պէտք է որ ծլիս ծաղկիս։ հար չունինք, մար չունինք։ զքի (4) ընկեր մը պէտք է։

Թորոս՝ ըստ գաւառական սովորութեան՝ կ՚ակնածէր մեծ եղբօրմէն, չէր կրնար պատասխան մը կամ հաւանութեան նշան մը տալ։

Աղբէրինիկը (5) մէջ մնաւ, ու համոզեց։ սակայն կը մնար աղջկան ընտրութիւնն։ Հակառակ իրենց սովորութեանց, այդ ընտրութիւնը Թորոսին ձգուեցաւ։

Դժուարին պարագայից մէջ կը գտնուէր Թորոս։ զի մինչեւ նոյն օր աղջկան մը երեսը չէր դիտած ուշի ուշով։ Հիմայ պէտք էր փնտռէլ, դիտել իւր գիւղին աղջիկներն։ ականջ կը սրէր աղջկան մը խօսք եղած ժամանակ։

—Ի՞նչ ըսինա աղջիկ է Օվին աղջիկը։ կ՚ըսէր կին մը։

—Ի՞նչ Խաչոյ (6) ալ աղուոր մադեր ունի, կ՚ըսէր միւսն։

—Վո՛ւյ, շատ խենար (7) է Վարդանուշը, կ՚ըսէր ուրիշ մըն ալ։

Վարդանուշ իրօք գեղեցիկ էր։ այդ պատճառաւ տեղացւոց խօսակցութեան առարկայ կ՚ըլլար միշտ։

Թորոս Վարդանուշին վրայ այսքան դովեստ լսելէն յետոյ ամէն բան որոշած էր։—դիմած էր աղբերկնոջն, և ուաջարկած Վարդանուշը։

Ամէն մարդ հաւանած էր այս ընտրութեան։ ոմանք ալ թշնամանած առ նախանձու։

* * *

Նշանուելէն ետքը Թորոս անհամ դիտա էր ամէն օր Վարդանուշը տեսնելու տենչանօք։ Բայց ի՞նչպէս տեսներ։ կենացը մէջ անգա՛մ մը միայն յայողեցաւ։ այն ալ շատ սուղ։—Վարդանուշ մօրն հետ գետ գացած էր լուացքի համար։ Թորոս ալ ետեւէն գացած կը դիտէր գաղտագողի։ որուն ի տես՝ երեսը ծածկեց Վարդանուշ իր լաչակով։

Հրաբորբոք սիրտ ունեցողի համար կաթիլ մը ջուրն ովկիանոս արժել կը թուի։ սակայն Թորոս աւելի բորբոքեցաւ։

Օր մը երկու կարմիր, կաս կարմիր գեղեցիկ խնձորներ ձեռք անցունելով Սահակ էմմին միջոցաւ նշանածին ղրկեց։

Սահակ էմմին բարի ծերուկ մըն էր։ Օվէ քեահէային ազգիս անդին գործերը կ՚ընէր պատառ մը հացի համար։ Զափազանց ալ գաղտնապահ էր։ անոր համար կը պատուէին զինքն ամէն տեղ իբրեւ սկզբունքի տէր մարդ։

Ծերուկը տուն երթալուն մինակ դասաւ զՎարդանուշ։ Այդ առանձնութենէն օգուտ քաղելով ըսաւ։

—Աղջի՛ դքի աղուոր բան մը բերեցի։

—Ի՞նչ է ան ՀԵՌ Սահա՛կ էմմի։

—Նայէ՛, երկու հատ խնձոր։

Եւ տուաւ խնձորներն աղջկան, որ ձեռքն առնելուն՝

—Աղջի՛ գիտես վէ՞վ տուեց, շարունակեց ծերունին։

—Չէ՛, ի՞նչ գիտնամ։

—Թորոսը։

Վարդանուշ խսկոյն իւր ձեռաց խնձորները գետին ձգեց կարմրելով։

Սահակ էմմին ստիպման վրայ վերըստին առաւ ու մէջքի գօտիին մէջը զետեղեց։

* * *

Թորոսին ժառանգութիւն մնացած դրամն անմատչելի եղաւ իրեն։ ուստի՝ իւր չորս տարուան նշանածէն բաժնուելով 1884ին Պոլիս եկաւ «գործ» գտնելու համար, որպէս ամէն օր հեռաւոր վայրերէն կուգան մեր եղբարք միւնոյն նպատակաւ։

Պոլսոյ մէջ հիւսնութիւնը սովրելէն վերջը բարձր բաներու աչք նետեց Թորոս։ մինչեւ իսկ Գեղարուեստից վարժարանի ճարտարապետական ճիւղին աշակերտ գրուեցաւ, ուր մինչեւ ցարդ կը շարունակէ իւր դաւառական տոկուն բնաւորութեամբ։

Այս օրերս հայրենիք գնաց Թորոս ամուսնանալու համար։

Իցի՛ թէ մեր բոլոր դաւառացի եղբարք՝ որք «գործ» գտնելու համար Պոլիս կը դիմեն, Թորոսի օրինակին հետեւէին։

Կ. Ց. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՍՏ

Ժողովրդական թերթերու մէջ գիտութեանց և արհեստից վրայօք գրուներ երբեմն չեն ըներ խնդրոյ ընտրութիւնը։ Ժողովուրդը՝ որ առ հասարակ ոչ գիտուն է և ոչ արհեստագէտ, կը հետաքրքրի թէ՝ պէտեւ եւ սորվիլ կ՚ուզէ ամէն բան, բայց երբ իւր հակցողութեան չափէն վեր է խնդիրը, կա՛մ կը ձանձրանայ եւ չի կարդար եւ կամ թէ ծուռ ու մուռ կերպիւ զայն ըմբռնելով, վայրկեան մը գիտուն կամ արհեստագէտին ինքզինքը կը հաւասարեցնէ եւ անձնական գոհացում մը կ՚ունենայ։ բնականաբար կ՚սպասէ օրին և ժամանակին որ սորվածը գործադրէ։ Արդ՝ եթէ ըմբռնումը սխալ կամ անկատար է, անկէ յառաջ գալիք նիւթական կամ բարոյական վնասը դարձեալ ժողովուրդը ինքը կը տուժէ։ Այս պատճառաւ ժողովրդոյ հետ գիտութեան կամ արհեստի վրայօք խօսուած ատեն պէտք է զգուշութեամբ վարուիլ և լաւ ընտրել խնդիրը, պարզելով զայն կարելի եղածին չափ որպէս զի անկէ օգուտ մը յառաջ դայ։

Իւրաքանչիւր արհեստի և գիտութեան համար յատուկ հրատարակութիւններ կան, թերթեր կան, որք իրենց մասնաւոր ընթերցողները ունին, և որք միայն կարող են զանոնք կշռելու և գնահատելու։ Այդ գրուածոց մէջ կրնան ըլլալ կարեւոր և հետաքրքրական մասեր զորս ժողովրդային լրագիրք ընդօրինակութեամբ կը ծանուցանեն հասարակութեան առանց անոնց ստուգութեանը և կարեւորութեանը մասին երաշխաւոր լինելու։ եթէ գիտուն կամ արհեստագէտը կատարէ այդ պաշտօնը հարեւանցի կերպով, կրնայ իւր վրայ բարոյական պատասխանատուութիւն հրաւիրել։

Բժշկութեան վրայ մասնաւորելով մեր խօսքը, որոյ համար յիշեալ տեսութիւնները ըրինք, յայտնի է թէ այս արհեստը ամենեցուն ուշադրութեանը առարկայ եղած է, անոր մէն մի յառաջդիմական քայլը գոհութեամբ և ուրախութեամբ կը դիտեն, և վերջին ծայր հետաքրքիր է ժողովուրդը անոր վրայօք խօսելու և լսելու, որպէսզի եւ իւր կեանքը և առողջութիւնը վտանգի ենթարկող բազմաթիւ պատճառներուն դէմ պաշտպանութիւնը անկէ կ՚սպասէ։

Դժբաղդաբար բժշկութիւնը պարզ արհեստ մը չէ որ ժողովրդեան դիւրամատչելի ըլլայ, չատ մը ուսմանց բովանդակութիւնն է որ երկու գլխաւոր մասերու կրնայ բաժնուիլ։ Մին որ նախապատրաստականն է, այն է տարերքներու, բոյսերու, կենդանեաց ուսումները, բնական գիտութիւնը, աշխարհագրութիւնը ևն. որք այլ և այլ գիտական և արհեստական ճիւղերու մէջ արդէն պիտոյ են։ իսկ միւսը բուն բժշկութիւն ըսուածն է որ դարձեալ շատ մը ուսումներու բաժնուած է զորս աւելորդ է սստ թուել։

Այս պարագային մէջ բժիշկ մը հասարակութեան առջեւ խօսած ատեն պէտք է խորչի այնպիսի բացատրութիւններէ զորս հասկնալու համար բժշկութիւն պէտք է գիտնալ, և ի՞նչ հարկ ինչեղ գիտութեան ամենախորին խաւերուն մէջ, ի՞նչ գոհացում բժշկին համար երբ ունկնդիրը կամ ընթերցողը հաւատարմութեամբ կամ քաղաքավարութեամբ միայն պիտի համոզուի։ Արդէն այնպիսի խնդիրներ կան արհեստին մէջ որոց բժիշկն ինքն արդէն համոզուած չէ։ օրինակի համար, կարգ մը հիւանդութեանց մէջ, հիւանդին մարմնոյն զանազան կողմերը քննուելով գրտնուած են տեսակ տեսակ ամենափոքր միջատներ որք միքրոսկ կ՚անուանուին, ասոնց գոյութիւնը ամէնէն զօրաւոր մանրացոյցը հազիւ թէ կարող է հաստատել, ցարդ գիտութիւնը դեռ չկարողացաւ ճշդել թէ այդ միքրոպները հիւանդութեանց ուղղակի պատճառներ են թէ անոնց արտադրութիւնը և թէ ի՞նչ միջոցներ գործածելու է անոնց դէմ, ո՞ր դեղերով վանելու է, հին բժշկութիւնը բոլորովին յեղաշրջելո՞ւ է։ Ահաւասիկ կարգ մը հարցումներ որոց համար բժշկութիւնը դեռ որոշ պատասխան մը չունի։ Ուրեմն ի՞նչ հարկ այսպիսի տարակուսելի խնդիրներով, միքրոսներու պատկերներով ժողովրդական թերթերու մէջ զբաղեցնել հասարակութիւնը։ դեռ ո՞րչափ այսպիսի անկախ մնացած հարցումներ կան գիտութեան մէջ։

Բայց մեր խօսքերէն այնպէս չի կարծուի թէ ժողովրդեան հետ բժշկութեան վրայ խօսելու արգելք կը յարուցանենք և թէ քուրմերու ժամանակին նման բժշկութիւնը սուրբ և նուիրական գիտութիւն մը ձեւացնելով տաճարին մէջ կը փակենք։ ընդհակառակն՝ ժողովրդային թերթեր միշտ հաղորդելու են հասարակութեան ինչ օգտակար ծանօթութիւն որ կը տեսնեն և որոնք ռամկին հասկանալի են։ Իսկ բժիշկ՝ փոխանակ աստուածաբանական, անդամաբանական և այլ այսպիսի մասերու վրայօք խօսելու, աւելի լաւ կ՚ընեն և աւելի օգտակար կ՚ըլլան ժողովրդեան երբ առողջապահութեան վրայ միայն կեդրոնացնեն իրենց ուշադրութիւնը։ ձշմարտութիւններ կան զորս խնամօք ծածկելու է հասարակութենէն որպէս զի նորա յարաբերական երջանկութիւնը չի վըրդովի։ հասարակութեան առջեւ բժիշկին ընթացքը նոյնը պէտք է ըլլայ ինչպէս հանգէպ իւր հիւանդին։ միթէ բժիշկ մը կարո՞ղ է ըսել իւր հիւանդին ամեն ինչ որ գիտէ նորա ախտին վրայ։ հրապարակի վրայ, ժողովրդային թերթերու մէջ նոյնպէս ներելի չէ իրեն ուրիշ կերպով վարուիլ, վասն զի իւր հիւանդը այդ ժողովրդին մէկ անդամն է։

Իմ պատուարժան արհեստակիցներէս ոմանք կը շեղին այս շաւղէն երբեմն, մինչեւ իսկ ըստ իրենց «դառն ճշմարտութիւններու» երեւան կը հանեն։ ի՞նչ օգուտ ասկէ, և եթէ այդ ճշմարտութիւն կարծուածը անկատար հասկացողութենէ մը ծագում առած է, այն ատեն ի՞նչ գայթակղութիւն։

Ահաւասիկ Տոքթ. Տօպրաշեան առաջնակարգ խնդիր մը ձեռք առնելով կ՚ուզէ հատատել թէ պատուաստը ծաղկի հիւանդութեան դէմ ոչինչ է, թէ անկէ պահպանուած ըլլալու յոյսն և խնդութիւնը պատրանք է։ Այս կարծիքը ճշմարտութեան կարգ անցընելով կը ծանուցանէ հասարակութեան և անով անշուշտ ծառայութիւն մը մատուցանել կը կամի (1)։

Ցիրաւի եթէ պատուաստը անօգուտ բան մ՚է, այն ատեն ի՞նչ մեծ յուսահատութիւն, վասն զի անցեալ դարուն, պատուաստը գտնուելէն առաջ, մի միայն Եւրոպոյ մէջ ծաղկէն մեռած 400.000 զոհերուն երկրորդ մէկ տեսարանին պէտք է սպասէ մարդկութիւնը ամէն վայրկեան ահուդողով։ Այս ձախորդ մարգարէութիւնը պէտք է հետեւանք սեպուի վերոյիշեալ կարծիքին։

Տոքթ. Տօպրաշեանի հանրածանօթ անձնաւորութիւնը ծանրակշիռ ըրած է իւր յայտարարութիւնը, մանաւանդ որ իւր երեք զաւակունքը և իրեն դիմող շատ մը ընտանիքներէն և ոչ մին պատուաստած չըլլալը կ՚իմացնէ։ Այս իրողութիւնը տարակոյս չի ձգեր թէ Տոքթ. Տօպրաշեան կատարելապէս անկեղծ է իւր համոզմանը մէջ։

Երբ խնդիրը առաջնակարգ և կենսական չըլլար, Տոքթ. Տօպրաշեան իւր համոզմանը մէջ հանգիստ կրնար թողուիլ, բայց իւր պաշտօնը և ուրիշները իւր օրինակին հետեւցնելու համար ըրած անուղղակի հրաւէրը պարտք կը դնէ իւր արհեստակիցներուն վրայ լուրջ քննադատութեան ենթարկել իւր արտայայտած կարծիքը։

Տոքթ. Տօպրաշեան իւր յայտարարութեանը մէջ երեք գլխաւոր կէտեր յառաջ կը բերէ իրրեւ փաստ պատուաստին անօգուտ ըլլալուն վրայ։

Ա. Լոնտոնի Հրուքչէնք անուն բրօֆէսօրի Պոփուլեանի և Թրոքմորթոնի պատասխանի մակագրով գործը ընդդէմ պատուաստի։

Բ. Լոնտոնի մէջ հրատարակեալ Լանսէթ անուն բժշկական թերթին յիշեալ բրօֆէսորին կարծիքները հերքելու կամ մեղմացնելու մասին անկարող ըլլալը։

Գ. Անգղիոյ պաշտօնական տոմարէն քաղուած ցուցակ մը ըստ որում 1850էն 1880, երեսուն տարուան մէջ ի Լոնտոն ծաղկէ մեռնողներուն թիւն է հետեւեալը։

Թուական	Ընդհանուր բնակչաց	Լոնտոնի ծաղկեցեալ
1851-60	2,570,489	7,150
1861-70	3,018,193	8,347
1871-80	3,460,486	15,551

1870 էն 80, Լոնտոնի ժողովրդեան

(1) Տես Արեւելք թիւ 1913։

% ին մինչեւ 95ը պատուաստուած ըլլալով հանդերձ, անտարակոյս նշանակութեան արժանի է մեռնողներուն թիւը որ նախորդ տասնամեայ շրջաններէն աւելի չատ բարձրանալով 15.551 ի հասած է։

Ազնիւ Տոքթորը կ՚երեւի թէ Բրոֆէսօր Հրուքչէնքի կարծիքէն և Լանսէթի անյաջողութենէն աւելի հմայուած կ՚երեւի 1880 ին հրատարակեալ և ի վեր անդր նշանակեալ պաշտօնական ցուցակէն, զոր ի մէջ բերելով կը յարէ։ «Ահաւասիկ թարգմանական պարզ համեմատութիւն մը կը ցուցնէ թէ պատուաստը ի՞նչ ազդեցութիւն ըրած է ծաղկի անհետացման վրայ։» Ուստի մեզ ալ պիտի ջանանք թէ՛ մեր ազնիւ արհեստակիցը և թէ Աշխատասէր ընթերցողները համոզել միւնոյն կերպիւ, այսինքն, թուականաւ պարզ համեմատութեամբ թէ ծաղկի հիւանդութենէն պաշտպանուելու համար պատուաստը պէտք է։

Բայց նախ կ՚ուզենք քիչ մը փարատել այն շլացումը որով շրջապատած է Բրոֆէսօր Հրուքչէնքի գիրքը եւ Լանսէթ թերթը։

Մենք բաղդ ունեցած չենք զբրոֆէսօր Հրուքչէնք ճանչնալու և անոր վրայօք ուրիշ անգամներ լսելու, կը հաւատամք թէ Լոնտոն քաղքին մէջ այդ տիտղոսը կրելու ամէն արժանաւորութեանց տէր բժիշկ մ՚եղած ըլլայ, արդէն իւր յանդուգն գործը կրնայ ապացուցանել իւր հմտութեան բարձր աստիճանը, կը հաւատամք թէ կրնայ նմանիկ ուրիշ երկրաց Բրոֆէսօրներու որք՝ խնդիր մը ձեռք առնլով՝ տարիներով և մինչեւ ցկեանս կը մաքառին իրենց հակառակորդաց դէմ զանազան հրատարակութեամբ, նոցա խօսքերուն շատութիւնը կամ քիչութիւնը նշանակութեան արժանի չէ, որով՝ Բրոֆէսօր Հրուքչէնքի հրատարակած գրքերին երկու ընդարձակ հատորներէ բաղկացած ըլլալը աւելորդ է մէջ բերել եւ այնու ջանալ համոզել ընթերցողը։

Ահաւասիկ Օպիում-Սիրէնի syphilisation անուն բաղմաչխատ մեծ հրատարակութիւնը որ այսօր թանգարանաց մէկ անկիւնը ձգուած է, որոյ միակ արժէքն է հաստատել թէ բրօֆէսօր մը ի՞նչպէս կատարեալ կերպիւ կը խաբուի։ Մինթ Փարիզի Բէդէրը բրօֆէսօր չէ՞, որ իւր քանի մը հաւատարիմներովը այնչափ ատեն մաքառեցաւ և դեռ կը մաքառի Ակադեմիայի մէջ ընդդէմ Բասդէօռի որուն չանց կատաղութեան դէմ ըրած նշանաւոր գիւտը վերջապէս կը փայլի ընդհանուր Եւրոպոյ գիտական աշխարհին մէջ։ Մինթ՞ ժուլ Կէրէնի նման ճոխ գիտակցութեան տէր մէկը ունեցա՞ծ է Փարիզի Ակադեմիան, անոր որ 40 տարի շարունակ կը քարոզէր թէ քոլերան տարափոխիկ հիւանդութիւն մը չէ, և որ իւր խորին ծերութեանը մէջ, Գաղղիոյ վերջին քոլերային ժամանակ, դարձեալ նոյնը կը պնդէր։ Իւր կողմնակիցները հետզհետէ կորուսած, իւր փաստերը գիտական նոր գիւտերով ջախջախուած, մինած մնացած բոլոր Ակադեմիայի մէջ, դարձեալ գաղափարային հրաշալի յղացմամբ նոր ապացոյցներ և ուրիշ փաստեր մէջ բերելով տարակուսի մէջ կը ձգէր իւր ընկերները, որք կ՚սքանչանային այդ պակառելի ծերունւոյն դեռ երիտասարդ մտքին վրայ։

Ուստի բրօֆէսօրներն ալ կը խարուին, բազմաթիւ օրինակներ կան գիտութեան մէջ։

Բրօֆէսօր Հրուքչէնքի գիրքին վրայօք մեր ազնիւ տոքթորը կ՚ըսէ թէ «բժշկական աշխարհն անանկիալ ապշութեամբ կարդաց իւր գործն»։ Զենք պնդեր թէ անգլիական և ուրիշ բժշկական թերթեր անոր վրայօք խօսած չըլլան, բայց ինչո՞ւ գաղղիական թերթեր լռութեամբ կ՚անցնին։ Գաղղիա՝ բժշկական աշխարհին մէկ կարեւոր մասը չի՞ կազմեր, և արդեօ՞ք այդ լռութիւնը անտարբերութեան նշան է։

Գալով Լանսէթին՝ Բրօֆէսօր Հրուքչէնքի յառաջ բերած իրողութիւնները հերքելու կամ մեղմացնելու անկարողութեանը, սա կարեւոր փաստ մը չի կրնար սեպուիլ։ Եւրոպական մեծ կեդրոններու մէջ ուր համասարաններ կան, խել մը բժշկական թերթեր կը հրատարակուին Լանսէթին նման, որոց մէջ տրուած տեղեկութեանց գրեթէ ամէնը ընդօրինակութիւն է, ինչպէս վիրաբուժական, բժշկական, դեղարանական ժողովոց եւ ակադեմիայի նիստերը, ուրիշ լրագրաց մէջ տեսնուած կարեւոր մասերը, մասնաւոր բժշկաց յօդուածները և դասախօսութիւններ, այնպէս որ լրագրին բուն խմբագրացը այնչափ քիչ գործ կը մնայ որ խիստ չատ անգամ խմբագրական ըսուածը չի տեսնուիր, եւ բժշկական խնդիրներ սովորական լուրերու չեն նմաներ որպէս զի կարենայ ըսուիլ թէ այս ինչ թերթը հերքեց կամ այն ինչը հաստատեց, այլ հարկ է ակադեմիայի, ժողովի և կամ յօդուածագրի մը անուամբը ճշդել խնդրոյն արդիւրը։ Արդ՝ եթէ Բրօֆէսօր Հրուքչէնքի յառաջ բերած իրողութիւնները հերքելու կամ մեղմացնելու անկարող եղած է Լանսէթ, որոյ անունը փայլեցնելով մեր ազնիւ արհեստակիցը, զայն բժշկական Թայմս կ՚անուանէ, պէտք է հասկնալ որ այդ թերթին խմբագրութիւնը կազմող բժիշկները ակնարկել ուզած է, որք իրենց մասնաւոր գաղափարները միայն կը ներկայացնեն։

Տոքթ. Տօպրաշեան կ՚իմացնէ նաեւ թէ «անցեալ տարի Անգլիոյ մէջ 16 երեւելի մասնագէտներէ և բժիշկներէ բաղկացեալ յանձնաժողով մը կազմուած է որ այժմ կը շարունակէ իւր ուսումնասիրութիւնները պատուաստի նկատմամբ ու տակաւին չէ վերջացուցած։»

Տոքթ. Տօպրաշեան՝ աւելի աղէկ կ՚ըլլար երբ փոխանակ մի երեւելի բժշկի գրքին հետեւելու, սպասէր 16 երեւելի բժշկաց յանձնաժողովին աշխատութեանց փակմանը և ըստ այնմ դատապարտէր պատուաստը։

Բայց ամապարենք համոզելու մեր ազնիւ արհեստակիցը թուականաւ պարզ համեմատութեամբ որ իւր գլխաւոր փաստն եղած է 1880էն ի վեր, այսինքն Անգլիոյ պաշտօնական ցուցակին հրատարակութենէն ի վեր։

1875էն առաջ Բրուսիայի և Աւստրիայի մէջ պատուաստի օրէնք չկար, ստիպողական օրէնք մը ըստ որում ամէն անհատ պէտք է պատուաստուած ըլլայ։ Այդ երկու մեծ երկիրներու մէջ այն ատեն ժողովուրդք ծաղկին հաւատարապէս զոհեր սըուած են։ Սդրազպուրկցի Տոքթ. Շմիտէկ այս մասին վիճակագրական մասնաւոր խուզարկութիւններ ընելով (1) գտած է թէ միլին հաշուով, տասնամեայ շրջանի մը մէջ 100.000 բնակչէն 33.84ը մեռած են երկու կողմանէ։ Իսկ 1875էն՝ Բրուսիոյ մէջ պատուաստի օրէնքն հռչակուելէն վերջը մեռելոց թիւը 2.23 եղած է, այսինքն,

Բնակիչ	Մեռելք	
100 000	33.84	1875էն առաջ
100.000	2.23	1875էն վերջը

Իսկ Աւստրիայի մէջ այդպիսի օրէնք մը չըլլալուն ոչ միայն մեռելներու թիւը չէ նուազած այլ ընդհակառակն 27 անգամ աւելի չատցած է, համաձարակներու պատճառաւ, ինչպէս,

Բնակիչ	Մեռելք	
100 000	33.84	1875էն առաջ
100.000	60.11	1875էն վերջը

Պավէրիան՝ ուր պատուաստի ստիպողական օրէնք կայ, բաղդատելով Պէյէրիայի հետ ուր տեղ միայն սովորութիւնը կայ, գըտնուած է.

Բնակիչ	Մեռելք	
100 000	1.11	1875էն 84 Պավէրիա
100.000	44.36	» » » Պէյէրիա

Հոս ուշադրութեան արժանի կէտ մը կայ, այն է թէ Անգլիոյ մէջ եւս պատուաստի համար օրէնք կայ և Տքթ. Տօպրաշեանի ցուցուցած վիճակագրութեան մէջ, վերջին տարիներ 1870էն 1880 Լոնտոնի ժողովրդեան 100էն 95ը պատուաստուած ըլլալուն հակառակ մեռեալներուն թիւն աւելցած է։ Ի՞նչ է սոր պատճառ։

Պատուաստը իւր զօրութիւնը ժամանակ անցնելով կը կորսնցնէ, ոմանք եօթն կամ ութ տարի կը հաշուեն այդ միջոցը, այլք չորս տարի, մինչեւ իսկ մի տարի ըսողներ կան, ուրկէ կը հետեւի թէ մի անգամ պատուաստուիլը բաւական չի համարուելով, ամէն ոք իւր կենացը մէջ քանի մը անգամներ պատուաստուելու է։ եթէ առաջին պատուաստը իւր զօրութիւնը դեռ կորուսած չէ, երկրորդ անգամին չի բռներ, բայց կրնայ ըլլալ որ ժամանակէ մը ետքը բռնէ, որովհետեւ չի գիացուիր թէ իւրաքանչիւր անհատի համար ինչ է այդ միջոցը։ կան որ տարի մը վերջը կրկին անգամ պատուաստի ընդունակութիւն կ՚ունենան, կամ մի անգամէն անդին չեն ունենար և կամ թէ բոլորովին ընդունակ չեն ըլլար պատուաստի։ ասոնք բացառութիւններ են։

Գերմանական օրէնքը ոչ միայն պատուաստը մի անգամի համար ստիպողական ըրած է այլ ստիպողական է նաեւ կրկին անգամներ, որոշեալ ժամանակէ մը ետքը և ծաղկի համաձարակի ատեն։ Նոյն երկրին կառավարութիւնը օրէնք հռչակելով չէ բաւականացած այլ նաեւ առողջապահական վարչութեան հսկողութեանը յանձնած է անոր գործադրութիւնը։

Այս գրութիւնը օ՛ր Գաղղիոյ, ոչ Անգղիոյ մէջ և ոչ այլուր կայ, և ասոր չնորհիւն է որ Գերմանիոյ ժողովուրդը քիչ զոհ կուտայ ծաղկին, բաղդատմամբ միւսներուն հետ։ Պէտք չէ կարծել թէ այդ ազգը ծաղկի հիւանդութեան ընդունակ չըլլայ, քանի որ 1875էն առաջ վիճակագրութիւնը կը ցուցնէ թէ 100.000 բնակիչէն 33.84ը մեռած է։

Տոքթ. Շմիտէկի վերջին դարուց բաղդատական վիճակագրութիւնները աւելի զոհացուցիչ են։

1886 ին ամբողջ Գերմանիոյ մէջ 193 հոգի մեռած են ծաղկէն, իսկ միայն Բարիզի մէջ նոյն տարին 218 մեռեալք։ 193ը բաժնելով Գերմանիոյ բնակչաց թուոյն մէջ գտած է 100.000 բնակչի 0.4 մեռեալ։

Իսկ 1887 տարւոյնը աւելի գերազանց է։ Ամբողջ Գերմանիոյ մէջ 168 հոգի մեռած է, որոնցմէ միայն 23ը նոյն երկրին կեդրոնէն են։ իսկ մնացեալք սահմանագլխի վրայ և ծովեզերքներու։ Մինչդեռ միւնոյն տարին Բարիզի մէջ (ոչ թէ Գաղղիոյ) 389 հոգի մեռած է ծաղկէն։

Թուականութիւն զեզ կատարելապէս կը համոզէ ուրեմն թէ գերմանական երկրին մէջ ծաղկի հիւանդութեան այս ասրճան նուազ վնասակար լինելը անմեկնելի զուգադիպութիւն մը չէ որ 1875 էն ի վեր շարունակ կրկնուած ըլլայ ամէն տարի, այլ կրկին պատուաստի ստիպողական օրէնքին և անոր գործադրութեանը չնորհիւն է որ Գերմանացիք այդ բաղդը ունին, հետեւարար պատուաստը առողջապահական առաջին միջոցներէն մին է։

Այս ճշմարտութեան առջեւ ներելի չէ ա՛լ տարակուսիլ, պատուաստը իւր նպատակին հասած է և ձէնքը միշտ անմահացեալ։ Փորձն է որ գիւտը կը հաստատէ։ 1875էն ի վեր Գերմանիան փորձեց իւր ժողովրդեան վրայ, արդիւնքը յայտնի է, ուստի պէտք չէ հարուածել պատուաստը։

Սիրելի է մեզ յուսալ թէ մեր ազնիւ արհեստակիցը իւր կարծիքը փոխելով թէ՛ հիւանդները և թէ իւր երեք զաւակունքը կը պատուաստէ ոչ թէ մի անգամ այլ ըստ գերմանականին բազում անգամներ։

ԲԺՇԿ ՄԸ

(1) Տես· Ժուրնալ տը Մէտսըսին· 1890 յունիս, թիւ 6։

Ա.Զ.Դ.

6, 16 և 24 բուսթթ Միւհէնտիսեան դրերն, որք կայսր Պէրաթով արտօնեալ են և մէկ քանի տարիներէ ի վեր ձուլիչ Գրիգոր աղա Ռափայէլեանի ձուլարանին մէջ, ի Պոլիս Պաղը Ալի Ճատտէսի թիւ **52**, կը պատրաստուէին և կը վաճառուէին, յետ այսորիկ ի Պոլիս Օտուն Քաբու Տամատեան խան Տամատեան Ստեփան էֆֆէնտիի ձուլարանին մէջ պատրաստուելով պիտի վաճառուին։

Պէրաթի տերը կը ծանուցանէ թէ գնողք ամէն կերպիւ գոհ պիտի մնան այդ ձուլարանը գրմելով։

481 5—12

ՏՕԲԹՕՐ Գ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Սկիւտարէն փոխադրուած է ի Բերա Պէքեար փողոց թիւ 9։

Երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կէս օրէն վերջ իւր բնակարանը կ՚ընդունի հիւանդներն և երեքշաբթի օրերը ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները։ 47

ՏՕԲԹՕՐ Կ. ՆԱԶԱՐԷԹԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ Մագըր-գիւղի մէջ հիւանդ ընդունելէ զատ, հիւանդներ կ՚ընդունի նաեւ երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը ժամ 7 էն 9, ըստ Թրքաց, Սամաթիա Մեծ Փողոց թիւ 339, նոր հաստատած այցելութեան Սենեակն։

Նոյնպէս երեքշաբթի օրերը, դարձեալ վերոյիշեալ ժամերուն, Սամաթիա

ՀՐԱՇԱԼԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐՔ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒՆ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐԻՈՅ 2,085,347

ՆՈՐՔՀՐԷՆ ԷՇՈՒՐԸ ԵՒ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐԻՈՅ 967,900

Ընկերութիւնքս Պղտոյժէլ ուսեցած Մրցացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած գումարին 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վերայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գոմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ Վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Կիրիտաէ պուլունան տասքիրի Ճահանէ իտարէսի իչին իչ եւեղ ալթը սենէսի հաղիրանը իպթիտասընտան ի-թիպաբէն պիր սենէի քեամիլէ զարֆընտա միւպայասընա լիւզում կէօրիւֆիւզ միւպայեասը մահալինճէ մէվ-գրի միւնագասատա պուլունան էր-զագը միւթէնէվիա վէ սայիրէնին ֆիւեաթը մալիւմէլերի իլէ թալիպլերի էօհտէսինտէ օլսուզընտան պուրաճա իթասընա թալիպ օլանլարըն թարիհի իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթա նի հայէթինէ գատար մագամ Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումի տայիրէսի-նէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

12 հազիրան 1890 — 564
Նո. 35 — 2—2

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Էրզագ անպարը իչին ալթը այ զարֆընտա լիւզում հալինտէ ալնմագ իւզրէ միւպայիա օլունճագ զէյթուն եաղընին պէհէր գրյէսի պէշ պուչուգ զուրուշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ հաղիրանը օն տէօրտինճի կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ օն ալթընճը կիւնի տասի եիւզտէ պէշ թէնղիլի գապաղ օլունճաղը ճիհէթլէ իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամ Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

12 հազիրան 1890 — 565
Նո. 36 — 2—2

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Սէլանիք վէ Գոսսովա ֆէրգասը իչուն միւնագասայա գօյլարդը էվվէլճէ իլան օլունան ճիգմէլերին գարարը գաթիսի իլէ եիւզտէ պէշ թէնղիլա-թը հաղիրանը եիրմինճի կիւնինէ գատար թէմմուզ օլունտաղը իլան օ-լունուր։

11 հազիրան 1890 — 563
Նո. 34 — 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Նալբդ տէվր պաչ Շրվէտ թիմուրը գանթարը ճէտիտ էլլի նումէրօ տօգուզ քէզալիք պէշ նումէրօ եէսի, պէհէր գանթարը եիւզ էլլի զուրուշ։

Նալբդ Իսվէճ թիմուրը գանթարը ճէտիտ էլլի, նումէրօ տօգուզ քէզալիք էլլի նումէրօ եէսի պէհէր գանթարը եիւզ ալթմիշ զուրուշ։

Տէօրթ քէօչէ մրնրդ թիմուրը գանթարը ճէտիտ իչ եիւզ, պէհէր գանթարը ալթմիշ պէշ զուրուշ։

Բիւարը գատիմ մրնրդ թիմուրը գանթարը ճէտիտ եիւզ, նումէրօ իչ քէզալիք եիւզ նումէրօ տէօրթ պէհէր գանթարը ալթմիշ պէշ զուրուշ։

Տէօրթ քէօչէ Իսվէճ թիմուրը գանթարը ճէտիտ օն իրի, պէհէր գանթարը ալթմիշ պէշ զուրուշ։

Սարը թէլ գրյէյի ճէտիտ ելրմի, պէհէր գանթարը օն պէշ զուրուշ։

Սամանլը իրնէսի իչ քէօչէ ատէտ օթուզ պէշ, քէզալիք տէօրթ քէօչէ ատէտ եիւզ էլլի, պէհէրի տէօրթ զուրուշ։

Հարպ իրնէսի ատէտ եիւզ էլլի, իչ քէօչէ սաղիր քէզալիք եիւզ էլլի, իչ քէօչէ սաղիր պէհէրի իրի զուրուշ օն վարա։

Թէլ թիմուր գանթարը ճէտիտ օն իրի, պէհէր գանթարը եիւզ ալթմիշ զուրուշ։

Եայ չէ իկի գանթարը ճէտիտ օն, պէհէր գանթարը իչ եիւզ էլլի զուրուշ։

Եէրի գրզրմի ֆէյի գրբ գրյէի ճէտիտ օն պէշ, պէհէր գրյէյի ճէտիտի տէօրթ զուրուշ թիմ գ տօգուզ փարա։

Ա. Փ. [illegible] իչուն էօն ատ եաղ մրնրդ պէհէր պիր ատէտի էլլի տօգուզ զուրուշ։

Ալտիբրանկա նամ իչուն արգա ատ մրնրդ պէհէր պիր ատէտի գրբդ տօգուզ զուրուշ։

Բիւարը գատիմ կատանա մրնրդ պէհէր պիր ատէտի էլլի զուրուշ։

Բիւարը գատիմ գրյէլիք մրնրդ պէհէր պիր ատէտի գրբդ իրի զուրուշ։

Բիւարը գատիմ ատի մրնրդ պէհէր պիր ատէտի գրբդ զուրուշ։

Նիզամիյէ մուլթայ ֆապրիգասը իչուն միւնագասայա գօնուլան պարատէ մուբարագամ օն ալթը գայէմ էչ եա ֆիյաթը մուբարագամէլերի իլէ թալիպլերի էօհտէսինտէ օլուպ հաղիրանը եիրմինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասաը իբրա օ-լունաբարագ մէգրիբ կիւնտէ գա-բարը գաթիլերի միրիլէճէկինտէն իթասընա վէ եիրմի պիրինճի կիւնի եիւզտէ պէշ թէնղիլինէ թալիպ օլանլարըն մագամ Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէլերի իլան օ-լունուր։

11 հազիրան 1890 — 562
Նո. 33 — 3—3

ՅՈՎՀ. ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԸՆԿ.

45, Պէօյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա, 45
Գ. Յ-րդ, Օ-Ֆ Մէլոդ. Բրն-պարապան ՔՂԷ

ԱՄԷՆՏԵՍԱԿԱՆԱՑՈՅՑ

ՊԱՏԻ, ԳՐՊԱՆԻ, ՈՍԿԻՔ, ԱՐԾԱԹԷ ԵՒ ՆԻԲԵԼԻ

ԳՈՀԱԲԵՂԷՆԻՔ

ԱՊԱՐԱՆՁԱՆՆԵՐ, ՊՈՇՈՆԵՐ, ՕՂԵՐ ՄԱՏՆԻՆԵՐ, ՄԵՏԱՂԵՊՈՆՆԵՐ, ԳԱԻՍԶԱՆԻ ԳԼՈՒԽՆԵՐ ԵՒ ԱՅԼՆ

Այս բոլոր ապրանքները բերուած են Եւրոպոյ լաւագոյն գործարաններէն եւ իրենց ճաշակի քաջութիւնը կ'արգարացնեն այն համեմատարար հաճեսաղներն որով ի վաճառ հանուած են։

ՓԱՐԻԶԱՆԱԿ ԵՒ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

Վաճառատունը յանձն կ'առնու ամէն տեսակ նորոգումներ, ժամացոյցի և գոհարեղինաց յանձնարարութիւններ։

Կարի ժամանակներէ կը նորոգուի ՅԵՍՈՒՍ ԾԱՐԱՐ ԺԱՄԱՊՈՐԴ ԶԵՆՈՔ ՄԵՐԵՆԻ։ 498

EMULSION SCOTT

(ՍԿՈՏԻ ՕՀԼԵՐԸ)

ՄՈՐԻՒ ԶԿԸՆ ԶԱՈՒՏ ԻՒՂ

Իէոֆոսֆիդ պը շոգ Ի՝ ապոյով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԿՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ անորժահամ է

Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հրոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոշտիրը
Կը բուժէ հաղը, ցրտաւութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճուազութիւնը

Թաթիշկներէն ընդունուած է, անորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և անմեղ փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղատվաճառաց և դեղագործաց յրով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄԱՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐԶԷԼ

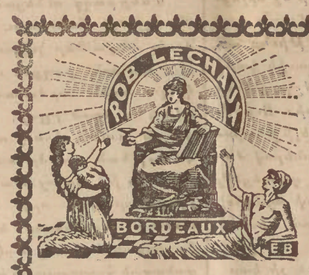

LE SANG C'EST LA VIE!!

RÉGÉNÉRATION DU SANG
PAR LE

ROB LECHAUX

AUX JUS D'HERBES

DÉPURATIF INCOMPARABLE

Sucs Végétaux concentrés de **CRESSON** et de **SALSEPAREILLE ROUGE, IODURE DE POTASSIUM** recristallisé

Le ROB LECHAUX donne la Force, la Santé, la Vie!

La plupart des maladies qui nous affligent ont **pour cause la faiblesse** ou l'altération du sang. C'est dans le sang que tous nos organes puisent les éléments nécessaires à leur nutrition. Le **ROB LECHAUX** répare les désordres de ce fluide nourricier, lui rend sa composition normale, le purifie, le rafraîchit, le fortifie, le **régénère** et par là assure la santé à ceux qui l'emploient.

« ... *Votre* Rob Lechaux *est excellent, car mon enfant est parfaitement guéri. Je vous autorise à publier ma lettre et mon nom.*
« Docteur LAROCHE, à Piégut-Pluvier (Dordogne). »

« ... *La reconnaissance me fait un devoir de vous rappeler que sans votre* Rob Lechaux *je ne serais probablement plus de ce monde.*
« L'Abbé LAFAYE, curé d'Eyburie (Corrèze). »

« ... *C'est à votre excellent* Rob Lechaux *que je dois la guérison de ma femme, malade depuis 7 ans, d'un grand épuisement qu'aucun médicament n'avait diminué.* « J. JOURDAN, Brig. de Gendarmerie, à Brigueuil (Ch^te) »

« ... *Votre* Rob Lechaux, *que j'ordonne souvent, produit de si bons résultats, que je veux en faire prendre à mon fils. Veuillez, etc.*
« Dr A. MOTHE, à Monfort-du-Gers. »

Médailles d'Or et Diplômes d'Honneur à toutes les Expositions

CONTREFAÇONS! Le succès rapide du **ROB LECHAUX** a fait naître de nombreuses contrefaçons toujours inertes et souvent dangereuses, que des spéculateurs audacieux offrent à la place du Véritable **ROB LECHAUX**.

L'Inventeur ne garantit que les flacons portant le ***Timbre bleu*** *de l'****Union des Fabricants*** *et la signature authentique de :*

ENVOI GRATIS *sur demande affranchie* d'une *très curieuse* et *intéressante Brochure* (50e édition), sur la **Régénération du Sang** par le **ROB LECHAUX**.

Brochures en Langue Française, en Langue Turque et en Langue Grecque

BORDEAUX : Mario LECHAUX, Ph^en-Ch^te, 164, rue Sainte-Catherine, BORDEAUX

Même Maison : **POMMADE ANTI-DARTREUSE LECHAUX**
Pour la Guérison externe de toutes les ***MALADIES de la PEAU***

Կը ծախուի. ի Կ. Պոլիս Տ. Բիւշիւկեան Եղբարց քով, Էմին Էօնիւ թիւ 77, Տ. Գասապեան Պահչէ Գարու թիւ 13, Տ. Ժ. Վանտիցիանոս և ընկ. Սուլթան Համամ թիւն 14, ի Բերա Տ. Թէօտորիտէս, Մեծ փողոց թիւ 244, Տ. Տիւսաբ, Գաղղիական դեղարան, Մեծ փողոց թիւ 412, Տէլա-Սուտա դեղարանը Մեծ փողոց թիւ 169, և Ղալաթիա Տ. Ա. Թիթօս, Մեծ փողոց թիւ 18, Տ. Տէլաթօլա ժաք, դեղավաճառ Եիւքսէք Գալաբրիմ թիւ 68 և դեղագործական մթերանոց։

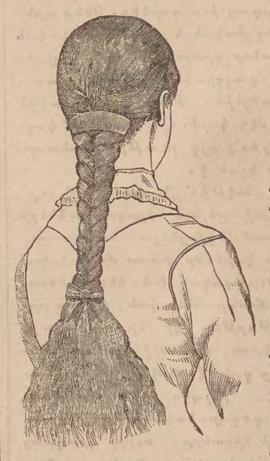

ROYAL VICTORIA

ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ

ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՕՐՈՒԿԻՆ ԵՒ ՊԵՏԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԻՐԵՆՑ ՈՅԺՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴՈՅՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. Կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. Հետզհետէ քայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն գոյն կուտայ մազերուն։ Գործածութիւնը բազմատարածութիւն չէ։

ՆԵՐԿ ՁԷ ՁԷ ԱՅՍ

փափաքեալ արդիւնքն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինքը որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մուտանդութիւններ ունին, կանայք որ կամ տուած էն և մեծ յոգնութիւնից ենթակայ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱԶԵՐՈՒՆ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՎԻԳՈՐԻԱ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ կոչուած է,

ՄԵԾ ԴԱՌԱՑՈՒԹԻՒՆԵՐ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՈՒ

ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միայն կեդրոնատեղին է ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ԳԱՌՈՒԱՆ, Մթերանոց անգլիական, Վ. Գալատա. Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 68

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՒԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՏԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ—Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս գեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնաւորութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վարակներ կորուստ, եւ առնական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում.

Կը բուժէ գծուարամարսութիւնը, ջղային եւ արիւն հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամնոց հիւանդութիւններն, արեան չրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն եւ սպառումը. կը կանգնէ կենսական ոյժերու ոչ է կորուստ որ յառաջ եկած է ո՛ռ է պատճառէ։

Ջղային տկարութիւնն եւ սարը հետեւանաց մէջ այս գեղին ազդեցութիւնն անմիջական եւ մնայուն է Մեկնաղութեան զգացումներն եւ տխրամիտը կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արդիւնքեամբ մը։

ՏՈՏԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւծ եւ ուղեղային դղրդացութիւն կ'առեղծէ; արեան մէջ մուծանելով կենսական եւ լեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ գրդացութիւնն է Առնական կորովը կը կենդանացուցէ մարդկային ամբողջ գրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հաւժկու եւ առոյգ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Անորժահամ է, կը զատ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր առուգութիւն ի գուստոյ ուղեղին, ջղային գրութեան եւ մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածած առաջին օրէն իսկ, ջղային գրութեան եւ ժամանակ կարողութեանց նշանաւոր յաւելումն եւ կորուստեան բարորութեան զգացումն մը որ վարձութիւնն հիւանդը շատուց ի վեր կ... էր։ Մարդոյութիւնը վերանորոգուած է։ Անորժակը հրապարի կերպով կ'աւելցնայ։ Ադեաց պաշտօնը կանոնաւորապէս կը կատարուի։ Քունը կը լլինի հանդարտ եւ կազդուրիչ։ Դէմքը կ'սկսի լենալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքերը ջղուն կը լլինին, մարքը պայծառ եւ առոյգ գոյն մը կ'առնու, մարդը այլ կ'ստանան։

Զգուշացէ՛ սորը նմանութիւններէն։ Տոքթոր Լալորի Ֆոսֆոտինը պարտադնակալ է մին շիշերուն մէջ որք բրիտանական կառավարութեան գրոշմը կը կրեն ու բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England։ Այլ գեղին ունեցած յանդուգնութիւնն յառաջ չէ ծ բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծել։

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով։
65 — Մ. ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ԳԱՌՈՒԱՆԱ
Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ. Գալատա, պահեստանոցին քով, կայսրական Թրամուէյցից, 95 և 97։

ՀԱՋԻ ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱԲՐՈՒԽԻ, ՅՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՇԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՈՒՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՆԵՐ դէմ իբր ապահով դարման այս գեղին վայելած համբաւը միշտ կը հաստատուի այն քաջալերեալ թիւ նամակներով զոր Պ. Բոուէլ կ'ստանայ անանցեալ օրք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

«Աղուիսոյ թագուհէն նեղվի նեղվի թեղանթակրոյն վրայ, ի Ուէլզ, ընկճուած։

«Վերջի պարան, Ըստ որում կը նեղուէի յամառ հոգեվարքի մէջ որ դիւրերը կ'արգելուր ինձ քանալ և ցերեկը հանգիստ անցուցնել, վասն զի Կոն Քարթէրեան ձեռաքով ինձ գործածել ձեր անգուգական բալասանին անհամի հատիկներով և կրնամ հաստատել ձեզ թէ առաջին գործածութենէն իսկ զգալի բարւոքում կրեցի, առաջ իսկ պէտք ունենալու գործերս գագրեցնելու, և առաջին փորը որուսկը բոլորովին բուժեց զիս։ Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն այլոց։ (Սոր.) Վ. ԼԻՆՋԷԼ, Նեդէի թեղանթակրէն։»

Կը վաճառուի ամէն դեղատանց և արտաքին դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին 1½ բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի։—Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՕՄԱՍ ԲՈՈՒԷԼԻ, 4, Ալիոն Բաղէյա, Պլաքֆրիէրս բատ, Լոնտոն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով։
64 — Մ. ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ԳԱՌՈՒԱՆԱ
Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ. Գալատա, պահեստանոցին քով, կայսրական Թրամուէյցից, 95 և 97

VICHY

ՎԻՇԻ

Ֆրանսա (գաւառ Ալիէի)

ԿԱԼՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Վարչութիւն Փարիզ, 8, Ռուլվար Մոնմարթր

ՀԱՆԵՔԱՋՐՈՅ ԵՂԱՆԱԿ

Վիշիի հաստատութեան մէջ, որ Եւրոպայոյ նմանօրինակ լաւագոյն հաստատութեանց մին է, ամէն տեսակ լոգարան և գաւազ կը գտնուի պոմպոտի, ֆայիանսի, գազի ֆորձարանց, սառցարանի, տաղաբարձրեան, կանոնաւոր հիւանդութեանց բուժման համար։

Ամեն օր՝ մօտ 15 էն մինչեւ սեպտեմբեր 15՝ թատրոն և նուագահանդէս ի Քազինո։—Երաժշտութիւն պարտէզին մէջ։—Ընթերցարան։—Տիկնանց վերապահեալ սրահ։—Ցայտուց, խօսակցութեան և գնդախաղի սրահներ։

ԱՄԵՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ ԿԸ ՏԱՆԻՆ Ի ՎԻՇԻ

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Ընկերութիւնն, Ռուլվար Մոնմարթր, 8, Փարիզ։ 427

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տոքթոր Այէրի Ջերմային հիւանդութիւն, այս դեղն որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է գտանելիօրէն եւ ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճաճանչուտ վարքերու ջերմտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օդատարութիւնն է ապաքինիչ սոյդ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհնամար արդեանցը սոյդ գիտութեանցն։ Այս քիմիական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անդրշարելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմերը և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց ամենեցունց արուած է. ջերմն և սարսուռ, թոքուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն մաղարիոն տենդ և նրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճանճանաւոր վայրերէ բուրեալ մահաբեր նիւթերով, կամ բաց ողանոցներէ և ալանոներու ծակտիներէն ելած թունաւոր կազերով, զոր մարդիկ կը ծծեն ընչառութեամբ։

Այէրի ջերմն ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որպէս զորօգուտ ազդեցութիւնն ստուգապէս անվնաս է և անվնաս է և օգուտ ստոյգ, միայն թէ որուան հրահանգեց հետեւեալ գործածուի։ կը ծախուի Մրնասան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։ 151